

Nr 48

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om brandfarliga varor dels ock i ämnet väckta motioner.

Genom en den 29 september 1961 dagtecknad, till lagutskott hänvisad proposition, nr 173, vilken behandlats av första lagutskottet, har Kungl. Maj:t under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över handelsärenden velat inhämta riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning om brandfarliga varor.

I samband med propositionen har utskottet behandlat två i anledning av densamma väckta, likalydande motioner, I: 691 av herr *Stefanson* samt II: 825 av herr *Larsson* i Umeå *m. fl.*

Författningsförslaget

Det vid propositionen fogade författningsförslaget är av följande lydelse:

Förslag
till
Förordning om brandfarliga varor

Härigenom förordnas som följer.

Inledande bestämmelser

1 §.

1 mom. Till brandfarliga varor hänföras i denna förordning:

a) gas som vid en temperatur av $+ 21^{\circ}$ Celsius eller därunder kan antändas och brinna i luft (*brandfarlig gas*);

b) vara i flytande eller halvfast form med en flampunkt av högst $+ 60^{\circ}$ Celsius samt — oavsett flampunkten — motorbrännolja och eldningsolja (*brandfarlig vätska*); samt

c) annan vara än under a) och b) sägs, därest Konungen förordnar att den skall omfattas av bestämmelse i denna förordning.

2 mom. Brandfarliga vätskor indelas i fyra klasser, nämligen

klass 1: vätskor med en flampunkt av högst $+ 21^{\circ}$ Celsius,

klass 2 a: vätskor med en flampunkt, överstigande $+ 21^{\circ}$ men ej $+ 30^{\circ}$ Celsius,

klass 2 b: vätskor med en flampunkt, överstigande $+ 30^{\circ}$ men ej $+ 60^{\circ}$ Celsius,

klass 3: motorbrännolja och eldningsolja med en flampunkt, överstigande $+ 60^{\circ}$ Celsius, ävensom vätskor beträffande vilka förordnande meddelats enligt 1 mom. c).

Kan vätska med hänsyn till sin sammansättning bedömas vara mindre brandfarlig än dess flampunkt angiver, äger kommerskollegium förordna att vätskan skall hänföras till klass för vätskor med högre flampunkt.

3 mom. Flampunkt fastställs i flampunktsapparat med sluten degel i enlighet med de närmare föreskrifter kommerskollegium meddelar.

2 §.

Förteckning över de i handeln vanligen förekommande slagen brandfarliga varor skall upprättas och offentliggöras av kommerskollegium. I förteckningen skola för varje varuslag lämnas uppgifter som bedömas vara av särskild betydelse vid tillämpningen av denna förordning. För brandfarlig vätska skall flampunkten angivas och uppgift lämnas om den klass till vilken vätskan hör.

Tillägg till och ändring i förteckningen offentliggöres vid lämplig tidpunkt.

3 §.

Uppkommer tvekan huruvida viss vara är brandfarlig enligt 1 § denna förordning eller, i fråga om brandfarlig vätska, till vilken klass den hör, ankommer på kommerskollegium att på begäran meddela beslut härom. För undersökning som föranledes av dylik begäran skall sökanden gälda ersättning.

4 §.

Envar som tager befattning med brandfarlig vara skall därvid iakttaga den försiktighet som till förebyggande av skada genom brand och annorledes be-
tingas av omständigheterna.

För förvaring, hantering, transport samt försäljning av brandfarlig vara kräves *tillstånd* eller *anmälan* i den omfattning, varom stadgas enligt denna förordning.

5 §.

Anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brand-
farlig vara skall vara utförd på ändamålsenligt och betryggande sätt. Där
kommerskollegium så förordnat, skall anordningen vara av myndighet god-
känd för sitt ändamål innan den saluhålles, försäljes eller nyttjas.

6 §.

I beslut eller föreskrift enligt denna förordning må åtgärd icke föreskri-
vas vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med
åtgärden avsedda syftet.

Undantagsbestämmelser

7 §.

Statlig myndighet är befriad från skyldighet att söka tillstånd enligt
denna förordning. I fall då myndigheten vidtager åtgärd, som skulle ford-
rat tillstånd, skall myndigheten utan dröjsmål underrätta brandchefen.

Konungen äger förordna, att anläggning, över vilken krigsmakten förfo-
gar, samt brandfarlig vara, som omhänderhaves av krigsmakten, skall vara
undantagen från tillämpning av denna förordning eller viss bestämmelse
däri.

I fråga om brandfarliga varor i statens besittning i annat fall än i andra
stycket sägs må vederbörande centrala förvaltningsmyndighet i samråd med
kommerskollegium beträffande förvaring meddela särskilda föreskrifter att
träda i stället för motsvarande bestämmelser i denna förordning.

8 §.

Angående transport av brandfarlig vara å järnväg, med luftfartyg, om-
bord å fartyg, som tillhör staten, ävensom å annan än staten tillhörigt far-
tyg, som är underkastat inspektion enligt lagen om tillsyn å fartyg, samt
angående tillfällig förvaring i samband med sådan transport skall gälla
vad därom stadgas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet.

Beträffande transport av brandfarlig vara till och från länder, som an-
slutit sig till internationella fördraget angående godsbefordran å järnväg,
gäller dock vad i sådant avseende stadgats i detta fördrag.

Om befordran av brandfarlig vara med posten gäller vad särskilt stad-
gats.

9 §.

För förvaring och hantering av brandfarlig vara å sjukvårdsinrättning
samt i samband med apoteksrörelse äger medicinalstyrelsen, såvitt varan
är avsedd för medicinskt bruk, i samråd med kommerskollegium meddela

särskilda föreskrifter att träda i stället för motsvarande bestämmelser i denna förordning.

10 §.

Denna förordning skall ej äga tillämpning å förvaring av brandfarlig vara, vilken är innesluten i fortskaffningsmedels eller rörligt arbetsredskaps fasta bränslebehållare eller ock i stationär motors fasta bränslebehållare, därest dennas rymd ej överstiger 100 liter.

11 §.

Stadgandena i denna förordning om förvaring, transport och försäljning skola icke äga tillämpning på brandfarlig vätska, som innehåller minst 30 viktprocent vatten i enhetlig blandning och har högre flampunkt än + 21° Celsius.

12 §.

Vara, på vilken förordningen om explosiva varor är tillämplig, skall vara undantagen från tillämpning av denna förordning.

13 §.

1 mom. Kommerskollegium må förordna, att brandfarlig gas skall vara undantagen från tillämpning av bestämmelse som meddelas i denna förordning eller med stöd därav, såvitt gasen förvaras, hanteras eller transporteras vid ett tryck som ej överstiger ett kilopond per kvadratcentimeter övertryck.

2 mom. I tillstånd som myndighet meddelar enligt denna förordning må med medgivande av kollegium givas föreskrift, som innebär undantag från gällande bestämmelse om brandfarliga varor.

Myndigheter

14 §.

1 mom. Kommerskollegium skall utfärda de närmare föreskrifter som erfordras för tillämpningen av denna förordning ävensom de allmänna anvisningar till förordningen vilka må finnas erforderliga.

Där så finnes påkallat, äger kollegium förordna, att anordning av visst slag för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara icke må saluhållas, försäljas eller nyttjas, med mindre av kollegium utsedd myndighet på grundval av verkställda prov och undersökningar utfärdat intyg att anordningen till sin typ är betryggande från säkerhetssynpunkt och i övrigt lämplig för sitt ändamål (*typgodkännande*).

Innan kollegium meddelar föreskrift eller förordnande som berör annan myndighets ämbetsområde, skall kollegium samråda med denna myndighet. Kan vid samråd enighet ej uppnås, skall ärendet underställas Konungens för avgörande.

Anvisning som berör annan myndighets ämbetsområde må icke utfärdas, förrän kollegium samrått med myndigheten.

2 mom. Det åligger kollegium att verka för enhetlighet i tillämpningen av gällande bestämmelser om brandfarliga varor samt att med uppmärksamhet följa utvecklingen på området.

15 §.

1 mom. Sprängämnesinspektionen skall lämna vederbörande myndigheter tekniskt sakkunnigt biträde vid tillämpningen av gällande bestämmelser om brandfarliga varor. Härjämte må inspektionen tillhandagå allmänheten med råd och anvisningar i fall där så begäres.

På inspektionen ankommer jämväl att utöva tillsyn över efterlevnaden av förordningen samt att, där mot denna stridande förhållande finnes föreligga, föranstalta om rättelse genom anvisning till den felande. Vinnes icke rättelse, skall inspektionen anmäla förhållandet till brandchefen samt polis- eller åklagarmyndigheten. För utövande av tillsynen äger inspektionen när helst den så påfordrar vinna tillträde till ställe eller utrymme, där brandfarlig vara förvaras, hanteras, transporteras eller saluhålles, så ock att kostnadsfritt utfå prov av varan.

2 mom. Har kommerskollegium föreskrivit att viss anordning icke må saluhållas, försäljas eller nyttjas utan typgodkännande av sprängämnesinspektionen, åligger det inspektionen att på begäran pröva fråga om sådant godkännande för anordningen. Inspektionen äger ock eljest då så begäres meddela typgodkännande, i den mån annan myndighet icke tillagts befogenheten att pröva frågan därom.

Finnes vid kontroll att saluhållen anordning, beträffande vilken typgodkännande meddelats, icke blivit utförd i enlighet med godkännandet, skall detta återkallas, om ej särskilda skäl äro till annat.

16 §.

1 mom. Byggnadsnämnd skall, där annat ej stadgas i det följande, pröva ansökan om tillstånd och äger meddela förhandsbesked varom förmåles i denna förordning.

För byggnadsnämnds befattning med ärenden om brandfarliga varor skola de bestämmelser som gälla för nämndens handläggning av byggnadsärenden äga motsvarande tillämpning, såvida icke denna förordning föranleder annat.

2 mom. I beslut om tillstånd skall byggnadsnämnden ange den största mängd brandfarliga varor som får förekomma i den med tillståndet avsedda verksamheten ävensom meddela de särskilda föreskrifter i övrigt som äro erforderliga för att förebygga skada genom brand och annorledes.

3 mom. Tillstånd må helt eller delvis återkallas av byggnadsnämnden, om tillståndshavaren icke utnyttjat tillståndet inom tid som angivits i beslutet. Har tid ej angivits, må fråga om återkallelse på grund av förhållande som nyss sagts upptagas sedan ett år förflutit från dagen för beslutet.

Återkallelse av tillstånd må ock ske, därest tillståndshavaren åsidosatt i tillståndet meddelad föreskrift eller gällande bestämmelser om brandfarliga varor i övrigt och, trots anmaning av behörig myndighet, underlåtit att vidtaga rättelse inom skälig tid.

Avser tillstånd anordning för vars uppförande eller inrättande byggnadslov lämnats och förfaller byggnadslovet eller upphör det eljest att gälla, skall tillståndet i motsvarande mån upphöra att gälla.

4 mom. Byggnadsnämnden skall på begäran verkställa avsyning som sägs i denna förordning samt, där avsyningen icke föranleder annat, lämna besked att avsynad anläggning eller anordning må tagas i bruk.

17 §.

Brandchef åligger att mottaga anmälan som sägs i denna förordning, att på begäran av tillståndsmyndighet yttra sig i ärende enligt förordningen,

att där särskilda omständigheter ej föranleda annat deltaga i avsyning samt att medverka i tillsynen över efterlevnaden av förordningen.

Förvaring

18 §.

Fast behållare (*cistern*) för förvaring av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska ovan eller under jord, i bergrum eller i byggnad skall jämte tillbehör vara utförd i enlighet med föreskrifter som kommerskollegium utfärdar.

Vad sålunda stadgas skall gälla jämväl annan behållare för förvaring av brandfarlig vätska till större mängd än två liter eller av brandfarlig gas.

19 §.

Lokaler och utrymmen för förvaring av brandfarlig vara skola vara så utförda och inredda, att betryggande säkerhet föreligger för att vid förvaringen skada icke vållas genom brand eller annorledes.

20 §.

Plats på öppna marken, vilken användes för förvaring av brandfarlig vara (*öppen lagerplats*), skall vara så anordnad att särskild fara för skada genom brand eller annorledes icke föreligger.

21 §.

1 mom. Cistern ovan jord skall anbringas på säkert underlag och så att för cisternen och dess tillbehör farliga sättningar icke uppstå. Vad sålunda stadgas skall gälla jämväl cistern i bergrum.

Underjordisk cistern skall förläggas så att cisternen med tillbehör icke skadas till följd av sättningar eller inverkan av tjäle samt på sådant djup att skada ej uppstår till följd av passerande trafik eller i grannskapet uppkommen brand.

Cistern inom byggnad skall vara uppställd på fast underlag samt vara så anbringad att den ej utsättes för farlig uppvärmning. Cisternen skall vara förlagd till plats inom byggnaden, där den ej medför särskild fara.

2 mom. Montering av cistern, rör, pump, mätapparat och annan till cistern hörande del eller utrustning skall ske med noggrannhet och sakkunskap.

22 §.

I anslutning till cistern och annan större behållare, vari brandfarlig gas eller brandfarlig vätska förvaras, skola betryggande anordningar finnas för att hindra skada genom spill eller utläckande vid fyllning, tappning och liknande åtgärd.

23 §.

1 mom. Cistern ovan jord, avsedd för förvaring av större mängd brandfarlig vätska klass 1 än 3 000 liter, skall vara omgiven av tät och hållfast vall. Rymden av den sålunda bildade invallningen skall motsvara minst cisternens rymd.

Flera cisterner må omgivas av gemensam vall. Rymden av sådan invallning skall motsvara minst den största cisternens rymd, ökad med en tion-

del av de övriga cisternernas sammanlagda rymd. Överstiger samtliga cisterners sammanlagda rymd 10 000 kubikmeter, må dock rymden av invallningen icke understiga vad som motsvarar minst tre fjärdedelar av cisternernas sammanlagda rymd.

Vall må ej vara så hög att brandsläckning väsentligt försvåras. Där förhållandena på platsen så kräva, skall invallning uppdelas i lämpligt antal sektioner.

Där så med hänsyn till omständigheterna bedömes lämpligen kunna ske, må tillståndsmyndighet medgiva att i stället för invallning anordningar utföras för avledning av den brandfarliga vätskan till särskild plats. Utrymmet där skall motsvara minst cisternens rymd eller, därest fråga är om flera cisterner, minst den största cisternens rymd, ökad med en tiondel av de övriga cisternernas sammanlagda rymd.

2 mom. Tillståndsmyndighet äger i ärende rörande förvaring i cistern ovan jord av brandfarlig vätska klass 2 a, 2 b och klass 3 meddela föreskrift om invallning, avledning eller annan åtgärd till skydd mot skada genom läckage, i den mån sådan åtgärd finnes påkallad.

3 mom. Vid cistern ovan jord, avsedd för förvaring av brandfarlig vätska klass 1 och rymmande 3 000 liter eller mindre, skola åtgärder vara vidtagna för att hindra att skada uppstår genom utläckande vätska.

I anslutning till bergrumsanläggning för förvaring av brandfarlig vätska skola anordningar finnas som hindra vätskan att, om läcka uppstår, i större mängder rinna ut ur anläggningen.

I marken kring underjordisk cistern för förvaring av brandfarlig vätska skall, där det med hänsyn till förhållandena är nödvändigt, särskilt skydd vara anordnat som verksamt förhindrar skada till följd av läckage från cisternen.

24 §.

1 mom. Cistern ovan jord, magasin, skjul, bergrumsanläggning och öppen lagerplats för förvaring av brandfarlig vara skola förläggas på sådant avstånd från kringliggande bebyggelse samt från brädgård och annat lättantändligt i grannskapet som är påkallat med hänsyn till förvaringsanordningarnas utförande, de brandfarliga varornas mängd och egenskaper, beskaffenheten av brandförsvaret på platsen samt övriga särskilda omständigheter (*skyddsavstånd*).

2 mom. Finnas inom samma område flera cisterner ovan jord, skola de ligga på sådant avstånd från varandra som från brandfaresynpunkt betingas av deras utförande, storlek och för dem vidtagna skyddsanordningar samt mängden och arten av de däri förvarade varorna (*säkerhetsavstånd*). Inom området skola *huvudbrandgator* och andra *brandgator* utläggas i den omfattning samt med den sträckning och bredd som med hänsyn till nämnda omständigheter är påkallat, varjämte området i erforderlig mån skall vara framkomligt för brandförsvarets fordon. Finnes inom området annan bebyggelse, skall vid utläggande av säkerhetsavstånd och brandgator hänsyn tagas jämväl härtill.

3 mom. Anläggning för förvaring av brandfarlig vara skall, därest förhållandena det påkalla, vara på lämpligt sätt inhägnad.

25 §.

1 mom. Den som vill samtidigt på samma ställe förvara brandfarlig gas i behållare med en sammanlagd rymd om mera än 4 000 liter eller brand-

farlig vätska till större mängd än såvitt angår klass 1 3 000 liter, klass 2 a och 2 b sammanlagt 12 000 liter och klass 3 50 000 liter (*förvaring i upp-lag*) skall hava tillstånd till förvaringen.

För förvaring av mindre mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska än i första stycket sägs (*förvaring i förråd*) kräves tillstånd allenast, om förvaringen avses skola ske i underjordisk cistern eller kommerskollegium det eljest föreskrivit.

I fall där tillstånd till förvaring i förråd icke erfordras, skall anmälan om förrådet göras till brandchefen. Kollegium äger dock, då så finnes kunna ske med hänsyn till mängden av varorna, dessas beskaffenhet och egenskaper samt förvaringssättet och de omständigheter i övrigt under vilka förvaringen äger rum, i sina föreskrifter förordna att anmälan beträffande förråd av visst slag icke är nödvändig.

2 mom. I bostad, kontor och annat utrymme, som ej inrättats för förvaring, hantering eller försäljning av brandfarlig vara så ock i lokal och utrymme, som väl inrättats för sådant ändamål men äro belägna inom byggnad där människor bo eller eljest varaktigt uppehålla sig, må brandfarlig vara icke förvaras i större mängd än kollegium angivit i sina föreskrifter.

26 §.

Tillstånd, avseende rätt att inom upplagsområde förvara brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i flera cisterner, må beviljas utan att närmare bestämmelser om cisternernas storlek och läge lämnas i beslutet (*områdes-tillstånd*). I sådant fall skola dock föreskrifter meddelas dels beträffande den ungefärliga mängd gas eller vätska som högst må förvaras inom området, dels rörande den allmänna planeringen av området såvitt angår platser för olika cisterngrupper, huvudbrandgator och andra brandgator, skydds- och säkerhetsavstånd, invallning, vägar och andra transportleder, avloppssystem samt vattenförsörjning och andra anordningar för brandsläckning, dels ock angående vad i övrigt bör särskilt iakttagas i samband med förvaringen.

27 §.

På ansökan av den, som avser att själv nyttja eller åt annan upplåta visst område för förvaring av större mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska, äger tillståndsmyndigheten lämna besked, huruvida området med hänsyn till sin belägenhet och beskaffenhet, landskapsbilden, hälsovården, vattenförhållandena, brandförsvaret samt befintlig eller planlagd bebyggelse är lämpligt för ändamålet (*förhandsbesked*). Finnes så vara fallet, bör tillståndsmyndigheten i förhandsbeskedet angiva de huvudsakliga villkor, som skola vara uppfyllda för att tillstånd till förvaring inom området efter ansökan skall kunna meddelas.

28 §.

Förvaring för vilken tillstånd meddelats enligt 25 § 1 mom. eller 26 § må icke påbörjas, innan de för förvaringen avsedda anordningarna avsynats samt besked lämnats att de må tagas i bruk.

29 §.

Upplag skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med de brandfarliga

varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att förvaringen sker i enlighet med därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Hantering

30 §.

Anordning för tillverkning eller bearbetning, förbrukning eller annan användning av brandfarlig vara skall vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att vid hanteringen av varan skada icke vållas genom brand eller annorledes.

31 §.

Lokal, byggnad och annan anläggning för hantering av brandfarlig vara skola vara så utförda och inredda, att hanteringen icke medför särskild fara för omgivningen eller för de med hanteringen sysselsatta.

32 §.

1 mom. Erforderligt skyddsavstånd skall hållas från byggnad och annan anläggning, som helt eller delvis nyttjas för hantering i större omfattning av brandfarlig vara, till kringliggande bebyggelse, brädgård och annat lättantändligt i grannskapet.

2 mom. Finnas inom samma område flera byggnader, om vilka sägs i 1 mom., skall mellan dem hållas erforderligt säkerhetsavstånd samt huvudbrandgator och andra brandgator utläggas i den omfattning samt med den sträckning och bredd som med hänsyn till omständigheterna är påkallat. Området skall i erforderlig mån vara framkomligt för brandförsvarets fordon. Finnes inom området annan bebyggelse, skall vid utläggande av säkerhetsavstånd och brandgator hänsyn tagas jämväl härtill.

3 mom. Anläggning som avses i denna paragraf skall, därest förhållandena det påkalla, vara på lämpligt sätt inhägnad.

33 §.

Den som vill yrkesmässigt tillverka eller bearbeta brandfarlig vara eller ock nyttja sådan vara för yrkesmässig tillverkning eller bearbetning av annan vara skall hava tillstånd till hanteringen.

Då så finnes kunna ske med hänsyn till hanteringsätt, hanterad varas mängd, beskaffenhet och egenskaper samt de omständigheter i övrigt under vilka hanteringen äger rum, äger dock kommerskollegium i sina föreskrifter förordna att tillstånd skall ersättas med anmälan om hanteringen till brandchefen eller att varken tillstånd eller anmälan erfordras.

34 §.

Hantering för vilken tillstånd meddelats enligt 33 § må icke påbörjas, innan de för hanteringen avsedda anordningarna avsynats samt besked lämnats att de må tagas i bruk.

Utan hinder av att avsyning ej verkstälts må, om brandchefen efter samråd med sprängämnesinspektionen det medger, försöksdrift äga rum.

35 §.

Hantering för vilken tillstånd meddelats enligt 33 § skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndaren skall vara väl förtrogen med den hantering varom är fråga, med de däri förekommande brandfarliga varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att hanteringen bedrivs med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Är fråga om fabrik eller annan större anläggning, skall någon utses att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare. Vad i första stycket stadgas skall äga motsvarande tillämpning beträffande ställföreträdaren.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Transport

36 §.

Rörledning för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska skall med tillhörande anordningar vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att vid transporten skada icke vållas genom brand eller annorledes.

37 §.

Den som vill från hamn, upplag eller annan anläggning till avnämare eller annan mottagare utanför anläggningens område transportera brandfarlig vätska medelst rörledning skall hava tillstånd till transporten.

Kommerskollegium äger i sina föreskrifter förordna, att tillstånd ej skall erfordras för kortare, lokal transport av brandfarlig vätska medelst rörledning.

38 §.

Transport medelst rörledning för vilken tillstånd meddelats enligt 37 § må icke påbörjas, förrän ledningen avsynats samt besked lämnats att den må tagas i bruk.

Utan hinder av att avsyning ej ägt rum må, om sprängämnesinspektionen efter samråd med vederbörlig brandmyndighet det medger, försöksdrift äga rum.

39 §.

Verksamhet, avseende sådan transport medelst rörledning för vilken tillstånd beviljats, skall förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med rörledningens konstruktion, med de däri transporterade varornas beskaffenhet och egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att verksamheten bedrivs med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställ-

företrädare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

40 §.

Bil, vilken är tillverkad för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska (*tankbil*), skall vara för ändamålet inrättad enligt föreskrifter som kommerskollegium utfärdar.

Tankbil må ej brukas utan att vara godkänd för sitt ändamål. Godkännande meddelas för en tid av högst tre år i sänder. Det utfärdas, efter särskild besiktning, av bilinspektör eller annan lämplig person, som kollegium förordnat på förslag av länsstyrelsen. Avgift för besiktningen skall erläggas enligt taxa som fastställs av kollegium.

Om godkännande skall meddelas skriftligt bevis. Beviset skall vid färd medföras och av föraren på begäran företes för polisman, bilinspektör och företrädare för sprängämnesinspektionen.

Vad ovan sägs skall äga motsvarande tillämpning beträffande släpfordon och annat fordon, som är tillverkat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska.

41 §.

Transporteras brandfarlig vara såsom stycke gods, skall den hållas tätt innesluten i behållare, som erbjuder erforderligt skydd mot skada under transporten.

42 §.

Kommerskollegium äger i sina föreskrifter förordna om begränsning av de mängder i vilka brandfarliga varor må medföras å allmänt trafikmedel ävensom i övrigt meddela närmare bestämmelser om vad som till skydd mot skada skall iakttagas vid transport av brandfarlig vara samt vid lossning, lastning och tillfällig förvaring i samband med sådan transport.

Försäljning

43 §.

Anordning, som vid försäljning av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska användes för tappning, mätning eller liknande ändamål, skall jämte tillhörande utrustning vara så utförd, att det föreligger betryggande säkerhet för att skada icke vållas genom brand eller annorledes.

44 §.

Försäljningsställe, där brandfarlig vara saluhålles, skall vara så inrättat att verksamheten där icke medför särskild fara för omgivningen, för de med verksamheten sysselsatta eller för allmänheten.

45 §.

Den som vill yrkesmässigt försälja brandfarlig vara skall hava tillstånd till verksamheten, därest han avser att saluhålla varan annorledes än i slutna, av tillverkare eller leverantör färdigställda förpackningar.

Då så finnes kunna ske med hänsyn till försäljningsställes belägenhet och utrustning, försäljningsanordnings beskaffenhet, saluhållen varas mängd och egenskaper samt de omständigheter i övrigt under vilka verksamheten äger rum, må kommerskollegium i sina föreskrifter förordna, att tillstånd till verksamheten ej erfordras. Kollegium äger därvid, om skäl från brandfaresynpunkt äro därtill, föreskriva att i stället anmälan skall göras till brandchefen.

46 §.

Försäljning för vilken tillstånd meddelats enligt 45 § må icke påbörjas, innan försäljningsstället avsynats samt besked lämnats att det må tagas i bruk.

47 §.

Försäljningsställe, där motordrivmedel tillhandahålles allmänheten (*benstation*), skall, därest tillstånd erfordras för försäljningen, förestås av tillståndshavaren eller annan lämplig, av honom utsedd person. Föreståndare skall vara väl förtrogen med de på försäljningsstället förekommande brandfarliga varornas egenskaper samt med befintliga skydds- och säkerhetsanordningar. Han är ansvarig för att verksamheten bedrivs med iakttagande av därför gällande bestämmelser.

Utses någon att vid förfall för föreståndaren inträda såsom dennes ställföreträdare, skall vad i första stycket stadgas äga motsvarande tillämpning beträffande honom.

Tillståndshavaren skall skriftligen underrätta brandchefen om föreståndares och ställföreträdares namn, bostad och telefon.

Vad i denna paragraf stadgas rörande bensinstation skall, därest kommerskollegium förordnar därom i sina föreskrifter, gälla även annat försäljningsställe, där brandfarlig vara saluhålles.

Ordningsföreskrifter

48 §.

Behållare, vari brandfarlig gas eller brandfarlig vätska klass 1, klass 2 a eller klass 2 b är innesluten, skall, då den transporteras såsom styckegods eller ock yrkesmässigt saluhålles eller försäljes, vara på väl synlig plats försedd med tydligt och varaktigt märke, utvisande att innehållet är brandfarligt. Är behållare förpackad, skall vad nyss stadgats gälla jämväl höljet.

Kommerskollegium äger medgiva undantag från den i första stycket stadgade skyldigheten.

49 §.

Till tankbil eller annat fordon hörande cistern så ock annan större behållare för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska skall vara tydligt och varaktigt märkt med ordet »Brandfarligt».

Gäller transporten brandfarlig gas eller brandfarlig vätska klass 1, skall fordonet vara försett med skyltar av vilka detta framgår.

50 §.

Vid anläggning för förvaring i upplag av brandfarlig vara skola såvida behov därav ej uppenbarligen saknas på lämpliga ställen anslag finnas upp-

satta, genom vilka allmänheten upplyses om föreliggande brandfara. Vad sålunda stadgas skall äga motsvarande tillämpning i fråga om fabrik för tillverkning eller bearbetning av brandfarlig vara samt annan lokal eller plats, där sådan vara hanteras i större mängd.

51 §.

Ej må någon inom anläggning, lokal eller område, där brandfarlig vara förekommer under sådana omständigheter att brand lätt kan uppstå, medföra eller tända eld eller röka tobak. Anslag med förbud härom skola uppställas på lämpliga ställen.

I den mån betryggande åtgärder vidtagits till förhindrande av brand må, för särskilt tillfälle eller till vidare, undantag från förbud meddelas beträffande visst utrymme eller område eller i fråga om viss anordning.

Undantag, som är avsett gälla till vidare, meddelas av tillståndsmyndigheten, såvitt rör tillståndspliktig verksamhet. I övriga fall meddelas undantag i den ordning kommerskollegium bestämmer.

52 §.

Närmare bestämmelser om märkning och anslag som sägs i 48—51 §§ utfärdas av kommerskollegium.

Kollegium äger ock i övrigt meddela föreskrifter om vad som vid förvaring, hantering och försäljning av brandfarlig vara skall iakttagas för bevarande av ordning och säkerhet.

Handläggningen av ärenden

53 §.

1 mom. Ansökan om tillstånd eller om förhandsbesked skall upprättas skriftligen och, jämte den utredning sökanden vill åberopa, i tre exemplar ingivas till tillståndsmyndigheten. Ansökningen skall vara åtföljd av erforderliga ritningar jämte beskrivning samt, där ärendets art så kräver, av planskiss eller plankarta över anläggningsområdet och intilliggande områden. Jämväl dessa handlingar skola ingivas i tre exemplar.

Erfordras uppgift eller utredning utöver vad sökanden tillhandahållit och kan denna icke lämpligen införskaffas genom tillståndsmyndighetens försorg, äger myndigheten förelägga sökanden att inom viss tid inkomma därmed vid äventyr att ansökningen eljest förklaras förfallen.

2 mom. Ansökan skall, utom i fall som nedan sägs, ingivas till byggnadsnämnden i kommun, där anläggning som avses med ansökningen skall ligga.

Ärende om tillstånd till transport medelst rörledning upptages av länsstyrelsen, därest rörledningen skall sträcka sig genom mera än en kommun, och av Konungen, om rörledningen skall sträcka sig genom mera än ett län.

Vad i 16 § stadgas skall äga motsvarande tillämpning då länsstyrelse är tillståndsmyndighet.

54 §.

Där med hänsyn till ärendets beskaffenhet erfordras att ansökan om tillstånd eller förhandsbesked bringas till allmänhetens kännedom, skall tillståndsmyndighet på sökandens bekostnad låta kungöra ansökningen i tidning i orten.

I kungörelsen skall viss tid angivas, inom vilken erinringar mot ansök-

ningen må göras hos tillståndsmyndigheten. Intill utgången av denna tid skall ett exemplar av handlingarna i ärendet finnas tillgängligt hos myndigheten. Underrättelse härom skall intagas i kungörelsen.

55 §.

1 mom. Byggnadsnämnd skall såsom tillståndsmyndighet beträffande ansökan om tillstånd, vilken ej finnes genast böra avslås, samråda med brandchefen och hälsovårdsnämnden samt, då fråga är om bensinstation som ligger i anslutning till väg eller gata, med väghållaren och polismyndigheten.

Avser ansökningen cistern eller annan anläggning under jord eller i berg-rum, cistern utomhus eller öppen lagerplats eller ock transport medelst rörledning, skall byggnadsnämnden samråda jämväl med distriktsingenjören för vatten och avlopp, därest fråga är om brandfarlig vätska.

I den mån det erfordras med hänsyn till ärendets beskaffenhet och betydelse, skall byggnadsnämnden tillika samråda med andra myndigheter, vilkas ämbetsområde beröres av den åtgärd som avses med ansökningen.

Sedan övriga myndigheter hörts, skall sprängämnesinspektionens yttrande inhämtas, om ärendet rör förvaring i större omfattning, områdestillstånd, hantering i fabrik eller transport medelst rörledning eller eljest är av särskild betydelse. Är sprängämnesinspektionen av annan mening än brandchefen eller finner inspektionen att fråga är om väsentlig avvikelse från tidigare tillämpning av bestämmelse om brandfarliga varor, skall inspektionen samråda med statens brandinspektion innan yttrandet avgives.

2 mom. Förlängning av förut meddelat tillstånd må beviljas utan iakttagande av bestämmelserna i 1 mom.

3 mom. Innan förhandsbesked lämnas, skall byggnadsnämnden i den mån det erfordras för ärendets avgörande, samråda med brandchefen och hälsovårdsnämnden, länsarkitekten, länsbrandinspektören, distriktsingenjören för vatten och avlopp, sprängämnesinspektionen samt annan kommunal eller statlig myndighet, vilken bedömes hava intresse att bevaka i ärendet.

4 mom. Länsstyrelse skall såsom tillståndsmyndighet sörja för att i tillståndsärende vederbörande kommunala myndigheter och övriga myndigheter, vilkas ämbetsområde beröres, få tillfälle att framföra sin mening i ärendet.

56 §.

Är åtgärd för vilken tillstånd sökes beroende av myndighets beslut jämväl i annat hänseende än som avses med denna förordning, må tillståndsmyndigheten låta anstå med prövning av ansökningen till dess frågan om dylikt beslut blivit avgjord. Ankommer beslutet på annan myndighet än tillståndsmyndigheten, bör sökanden hänvisas till denna myndighet.

57 §.

Tillstånd meddelas att gälla tillsvidare eller under viss tid för envar som därunder behörigen driver den med tillståndet avsedda verksamheten. Tillstånd till förvaring i underjordisk cistern beviljas för högst tio år i sänder.

Erfordras tillstånd av annan myndighet än tillståndsmyndigheten, bör i beslutet intagas erinran därom.

58 §.

Beslut i ärende om brandfarliga varor skall meddelas sökanden skriftligen.

Innebär beslut att tillstånd beviljas, skall ett exemplar av de ingivna rit-

ningarna, sådana de i ärendet blivit godkända, jämte beskrivning och inlämnad karta bifogas tillståndsbeviset. Ett exemplar av samtliga i ärendet ingivna handlingar skall förvaras hos tillståndsmyndigheten. Det åligger tillståndsmyndigheten att snarast tillställa brandchefen, hälsovårdsnämnden samt annan myndighet, som hörts i ärendet, en avskrift av tillståndsbeslutet samt att om detta underrätta enskild sakägare, vilken yttrat sig.

Vad i första och andra styckena stadgas skall i tillämpliga delar gälla förhandsbesked.

59 §.

Till avsyning enligt denna förordning skall i god tid kallelse sändas till sökanden eller ombud för honom, brandchefen, annan sakkunnig vars närvaro finnes erforderlig ävensom sprängämnesinspektionen, därest inspektionen hos tillståndsmyndigheten anmält att den önskar vara företrädd vid avsyningen.

Över avsyning skall protokoll upprättas. Skriftligt bevis om avsyningen och vad därvid förekommit skall tillställas sökanden.

Taxa för avgifter att i anledning av avsyning erläggas till byggnadsnämnden utfärdas av länsstyrelsen på begäran av kommunen. Avgift erlägges av den på vars begäran avsyning äger rum.

60 §.

Innan beslut fattas om återkallelse av tillstånd skall, om det kan ske utan allvarlig olägenhet, tillfälle beredas tillståndshavaren att yttra sig.

61 §.

Klagan över byggnadsnämnds och brandchefs beslut enligt denna förordning må föras genom besvär hos länsstyrelsen.

Över länsstyrelsens beslut må besvär anföras hos Konungen.

Medicinalstyrelsen, statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vatteninspektion samt sprängämnesinspektionen äga rätt att föra talan mot beslut varigenom tillstånd beviljats.

62 §.

Anmälan till brandchef skall göras skriftligen i två exemplar. Den skall ingivas senast då anläggning eller anordning som avses med anmälan tages i bruk.

I anmälan skall uppgift lämnas om anmälarens namn och adress, om anläggningens eller anordningens belägenhet och beskaffenhet samt om arten och den ungefärliga mängden av de brandfarliga varorna. Anmälaren är pliktig att efter anmodan av brandchefen fullständiga sin anmälan.

Gäller anmälan förvaring av brandfarlig vätska å öppen lagerplats eller i utomhus belägen cistern, skall brandchefen översända det ena exemplaret av anmälan till distriktsingenjören för vatten och avlopp. Är fråga om tillverkning, bearbetning eller liknande hantering av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska, skall brandchefen underrätta sprängämnesinspektionen om anmälan.

Ansvarsbestämmelser m. m.

63 §.

1 mom. Till dagsböter dömes den som

a) förvarar, hanterar, transporterar eller försäljer brandfarlig vara utan att innehava tillstånd, då sådant erfordras;

b) utan erforderligt medgivande utnyttjar meddelat tillstånd utan föregående avsyning och besked att avsynad anläggning eller anordning må tagas i bruk;

c) i verksamhet, för vilken tillstånd meddelats, åsidosätter föreskrift i tillståndsbeslutet eller vidtager ändring, som innebär väsentlig avvikelset från vad i beslutet förutsatts;

d) åsidosätter föreskriven skyldighet att göra anmälan hos brandchefen;

e) brukar eller låter bruka tankbil eller annat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska tillverkat fordon, som icke är i föreskriven ordning godkänt för sitt ändamål;

f) saluhåller, försäljer eller nyttjar anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara utan att anordningen är behörigen godkänd, oaktat godkännande enligt förordnande av kommerskollegium erfordras;

g) saluhåller eller försäljer anordning, vilken utmärkts såsom typgodkänd, oaktat anordningen icke är utförd i enlighet med godkännandet; eller

h) i ansökan enligt denna förordning eller i anmälan eller annan under rättelse till brandchefen lämnar oriktig uppgift rörande förhållande av betydelse.

2 mom. Till böter, högst trehundra kronor, dömes förare av fordon som avses i 40 §, därest han under färd icke medför vederbörligt bevis om godkännande. Styrker föraren senast å tredje söckendagen efter det han ertappats hos vederbörande polismyndighet eller åklagare, att han innehade bevis vid tiden för förseelsen, och giva omständigheterna vid handen att förseelsen haft sin grund i tillfälligt förbiseende, skall han dock vara fri från ansvar.

3 mom. Till dagsböter dömes den som i annat fall än i 1 och 2 mom. sägs överträder stadgande i förordningen eller föreskrift, som meddelats med stöd därav, så ock den som eljest beträdes med oaktsamhet vid befattning med brandfarlig vara.

För överträdelse av föreskrift som meddelats med stöd av 42 eller 52 § skall dock straffet vara böter, högst trehundra kronor.

4 mom. Begår någon gärning som avses i 1 mom. eller 3 mom. första stycket av oaktsamhet, vilken med hänsyn till omständigheterna är att anse såsom ringa, skall han vara fri från ansvar.

Är brott varom sägs i 1 mom. att anse som grovt, må dömas till fängelse i högst ett år.

64 §.

Den som deltagit i handläggning av ärende eller i förrättning enligt denna förordning må ej röja eller obehörigen utnyttja yrkeshemlighet, som därigenom blivit känd för honom, och ej heller, om det ej kan anses påkallat i tjänstens intresse, yppa arbetsförfarande eller affärsförhållande, vilket sålunda blivit honom kunnigt.

Bryter någon mot vad i denna paragraf stadgas, dömes till dagsböter eller fängelse i högst ett år. Gärningen må av allmän åklagare åtalas allenast efter angivelse av målsägande.

65 §.

Har anläggning uppförts eller annan åtgärd vidtagits utan tillstånd där sådant erfordras jämlikt denna förordning eller har meddelat tillstånd upphört att gälla, är ägaren skyldig att undanröja eller ändra det utförda i den

mån tillståndsmyndigheten meddelar föreläggande därom. I föreläggandet må utsättas vite eller föreskrivas att, i händelse av tredska, undanröjandet eller ändringen kommer att verkställas genom tillståndsmyndighetens försorg på den tredskaendes bekostnad.

66 §.

Övertygas någon om gärning som sägs i 63 § och innefattade gärningen befattning med bristfällig eller icke behörigen godkänd anordning för hantering, förvaring, transport eller försäljning av brandfarlig vara, skall anordningen förklaras förverkad till kronan, såvida gärningen medfört uppenbar fara för skada av betydelse genom brand eller annorledes. Finnes anordning ej i behåll, skall i stället värdet förklaras förverkat.

Förklaras anordning förverkad, skall tillika innehåll och förpackning vara förverkade.

Är påföljd som i denna paragraf sägs uppenbart obillig, må den helt eller delvis eftergivnas.

67 §.

Har anordning vilken innehåller brandfarlig vara tagits i beslag, skall den som verkställt beslaget tillse att den brandfarliga varan tillvaratages samt förvaras i enlighet med gällande bestämmelser eller försäljes eller ock att varan oskadliggöres, därest så finnes påkallat ur säkerhetssynpunkt.

Anordning som genom lagakraftvunnen dom förklarats förverkad skall försäljas, därest den kan utbjudas i fullgott skick och, där så erfordras, är behörigen godkänd. I annat fall skall anordningen oskadliggöras. Förverkad brandfarlig vara skall, därest den finnes i behåll, försäljas eller, om försäljning lämpligen ej bör ske, oskadliggöras.

68 §.

Har innehavare av tillstånd enligt denna lag genom lagakraftvunnen dom övertygats om gärning som sägs i 63 §, skall åklagaren ofördröjligen underätta tillståndsmyndigheten.

Har någon genom lagakraftvunnen dom övertygats om att hava förövat gärning som sägs i 63 § 1 mom. g), skall åklagaren ofördröjligen underrätta myndighet, som meddelat typgodkännande.

Övergångsbestämmelser

69 §.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1962.

Genom förordningen upphäves förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor och kungörelsen den 24 mars 1927 (nr 53) med vissa bestämmelser angående kontrollanter för undersökning av eldfarliga oljor.

Förekommer i lag eller författning hänvisning till stadgande, som ersatts genom bestämmelse i nya förordningen, skall den bestämmelsen i stället tillämpas.

70 §.

1 mom. Verksamhet som bedrivs med stöd av tillstånd enligt äldre förordning må med de undantag som nedan angivas fortsätta under tid som tillståndet avser.

Verksamhet vari ingår förvaring av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i underjordisk cistern må, såvitt angår förvaringen, fortgå längst till den dag, då tio år förflutit från det tillståndet meddelades, eller, om mera än nio år förflutit vid nya förordningens ikraftträdande, till den 1 juli 1963.

Enligt 49 § förordningen den 7 oktober 1921 meddelat tillstånd skall upphöra att gälla senast den 1 juli 1965.

2 mom. Tillstånd, som meddelats jämlikt äldre förordning, må återkallas enligt reglerna i den nya förordningen.

71 §.

1 mom. Har förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara ägt rum före den 1 juli 1962 utan skyldighet för den som drivit verksamheten att innehava tillstånd, må verksamheten, när sådan skyldighet föreligger jämlikt denna förordning, det oaktat utan tillstånd fortgå till den 1 juli 1963.

Därest ansökan om tillstånd för verksamheten ingivits till tillståndsmyndigheten före utgången av juni år 1963, må verksamheten fortsättas ytterligare till dess tillståndsärendet slutligt prövats.

Kommerskollegium äger beträffande särskilt slag av verksamhet, som avses i första stycket, förordna om förlängning av den däri stadgade tidsfristen samt av fristen för ingivande av ansökan om tillstånd, dock längst till den 1 juli 1968.

2 mom. Har tankbil eller annat för transport av brandfarlig gas eller brandfarlig vätska tillverkat fordon brukats före den 1 juli 1962 utan att skyldighet förelegat för ägaren att innehava tillstånd jämlikt 49 § förordningen den 7 oktober 1921, må fordonet, när godkännande erfordras enligt 40 § denna förordning, det oaktat utan godkännande brukas till den 1 juli 1963.

72 §.

1 mom. Ärende om tillstånd till anläggning, vilket före den 1 juli 1962 anhängiggjorts hos länsstyrelse eller polismyndighet men icke blivit slutligt prövat före nämnda dag, skall överlämnas till byggnadsnämnden för vidare handläggning.

Därest länsstyrelse eller polismyndighet före den 1 juli 1962 meddelat beslut om tillstånd i ärende som nyss sagts, skall avsyning i anledning av beslutet jämväl efter nämnda dag verkställas enligt den äldre förordningen samt klagan mot beslutet föras och fullföljd talan prövas enligt vad däri stadgas.

2 mom. Har ansökan om tillstånd att för transporter använda »cisternvagn» inkommit till länsstyrelse före den 1 juli 1962, skall ärendet, inbegripet förrättning för avsyning och godkännande, även om det ej avslutats före nämnda dag, handläggas och slutligt prövas enligt äldre bestämmelser.

73 §.

Ansökan om tillstånd och om förhandsbesked må ingivas till tillståndsmyndighet från och med den 1 april 1962 samt därefter av myndigheten upptagas till behandling och prövning enligt den nya förordningen. Myndighetens beslut i tillståndsärende skall dock icke äga giltighet förrän tidigast från och med den 1 juli 1962.

74 §.

Anmälan och annan underrättelse till brandchefen må lämnas till denne redan från och med den 1 april 1962.

Har verksamhet, som enligt denna förordning skall föranleda anmälan till brandchefen, bedrivits sedan tid före den 1 juli 1962, skall anmälningsskyldigheten anses behörigen fullgjord, om anmälan inkommit till brandchefen före utgången av juni år 1963.

75 §.

Länsstyrelse och polismyndighet skola på begäran av byggnadsnämnd till denna överlämna handlingar i avgjorda ärenden enligt äldre förordning eller tillhandahålla nämnden uppgifter rörande sådana ärenden.

Motionerna

I motionerna föreslås, att riksdagen vid behandlingen av propositionen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t

A) anhålla om översyn av i motionerna närmare angiven skyddslagstiftning och därmed sammanhängande lagstiftning i syfte att åstadkomma samordning, enhetlighet och förenkling såväl i fråga om lagstiftningens utformning som dess administration och tillämpning såvitt gäller varor, anordningar eller utrustning, varmed producenter, distributörer och allmänheten i övrigt har att ta befattning, samt

B) uttala att i motionerna framställda förslag rörande det i propositionen framlagda författningsförslaget måtte beaktas vid förordningens slutgiltiga utformning och utfärdande.

Beträffande motionernas närmare innehåll får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas nedan, hänvisa till motionen II: 825.

Inledning

Genom beslut den 12 januari 1951 bemyndigade Kungl. Maj:t chefen för handelsdepartementet att uppdraga åt en utredningsman att verkställa utredning om revision av förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor ävensom vissa därmed sammanhängande frågor. Såsom utredningsman att, med biträde av experter, verkställa ifrågavarande uppdrag tillkallades den 15 september 1951 kommerserådet Siegfried Matz.

Utredningen, som antog benämningen 1951 års oljeutredning, avgav den 14 augusti 1956 betänkande i två delar med förslag till förordning om skydd mot brandfarliga vätskor m. m. (SOU 1956: 50, 51).

Sedan betänkandet varit föremål för remissbehandling, förordnade Kungl. Maj:t den 16 maj 1957 att i ärendet avgivna remissyttranden skulle överlämnas till kommerskollegium. Ämbetsverket anbefalldes att, under övervägande av vad som anförts i yttrandena och i samråd med berörda myndigheter och organisationer, skyndsamt utarbeta förslag till författning med tillämpningsföreskrifter till den av utredningen föreslagna förordningen.

Kollegium skulle därjämte verkställa den överarbetning av förordningen, som kunde finnas påkallad, och till Kungl. Maj:t avge förslag i anledning av resultatet av överarbetningen.

I juni 1959 förelåg förslag till förordning om brandfarliga varor jämte motivering samt förslag till tillämpningskungörelse, att utfärdas av kollegium, med föreskrifter och anvisningar till förordningen.

Sedan detta förslag av kommerskollegium blivit utsänt för remissbehandling, har ytterligare överarbetning och omarbetning ägt rum. Därefter har kollegium den 20 februari 1961 avgivit betänkande (stencilerat) med förslag till förordning om brandfarliga varor. Detta betänkande innehåller icke utformat förslag till tillämpningskungörelse. I motiven till förslaget till förordning redogöres emellertid för den sakliga innebörden i olika hänseenden av blivande sådan kungörelse och utkast till vissa föreskrifter, bl. a. avseende rätten att utan tillstånd och anmälan innehava brandfarliga varor, har fogats vid betänkandet såsom bilagor. I betänkandet uttalas vidare, att kommerskollegium efter att ha samrått med vederbörande myndigheter och intressenter ämnar utfärda kungörelse i sådan tid att den kan träda i kraft samtidigt som den föreslagna förordningen.

Över betänkandet har, efter remiss, yttranden avgivits av överbefälhavaren, arbetarskyddsstyrelsen, medicinalstyrelsen, civilförsvarsstyrelsen, statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, byggnadsstyrelsen, telestyrelsen, järnvägsstyrelsen, luftfartsstyrelsen, statens vatteninspektion, sjöfartsstyrelsen, riksnämnden för ekonomisk försvarsberedskap, statens provningsanstalt, statens hantverksinstitut, överståthållarämbetet, länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Kristianstads, Malmöhus, Hallands, Göteborgs och Bohus, Skaraborgs, Örebro, Västmanlands, Gävleborgs, Västernorrlands och Jämtlands län, vattenvårdskommittén, Svenska petroleuminstitutet, Svenska gasverksföreningen, Sveriges industriförbund, Kooperativa förbundet, Sveriges färghandlares riksförbund och Sveriges färgfabrikanternas förening (gemensamt yttrande till vilket Sveriges köpmannaförbund anslutit sig), Sveriges bensinhandlares riksförbund, Sveriges standardiseringskommission, Svenska stadsförbundet, Svenska landskommuners förbund, Svenska hamnförbundet, Svenska kommunaltekniska föreningen, Föreningen för vattenhygien, Svenska brandkårernas riksförbund och Svenska brandskyddsföreningen (gemensamt yttrande), Svenska brandbefälets riksförbund, Svenska tarifföreningen, Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen, Stockholms handelskammare, handelskammaren i Göteborg, handelskammaren i Gävle samt Östergötlands och Södermanlands handelskammare.

Medicinalstyrelsen har bifogat yttrande från medlemmen av styrelsens vetenskapliga råd, professor L. Friberg. Överståthållarämbetet har vid sitt yttrande fogat yttranden från poliskammaren i Stockholm och Stockholms stadskollegium. Åtskilliga av länsstyrelserna har bifogat av dem infortrade utlåtanden, bl. a. från länsbrandinspektören, distriktsingenjören för vatten och avlopp samt från olika kommunala organ. Sveriges industriförbund

har jämte eget yttrande överlämnat utlåtande från Sveriges kemiska industrikontor och Aktiebolaget Bofors. Länsstyrelsen i Kalmar län har, liksom länsstyrelsen i Kopparbergs län, utan att avgiva eget yttrande, överlämnat utlåtande från länsbrandinspektören i länet.

På grundval av vad sålunda förekommit har inom handelsdepartementet upprättats förslag till förordning om brandfarliga varor.

Huvuddragen av lagstiftningen

Gällande lagstiftning. Nu gällande lagstiftning på förevarande område utgöres väsentligen av Kungl. förordningen den 7 oktober 1921 (nr 876) angående eldfarliga oljor jämte vissa tilläggsbestämmelser, utfärdade av kommerskollegium i form av kungörelse den 30 maj 1949. Såsom framgår av förordningens benämning har dess varuområde ursprungligen omfattat endast eldfarliga oljor eller således varor i flytande tillstånd. Enligt Kungl. brev den 24 mars 1939 och den 26 juni 1948 skall emellertid butan och propan såsom kondenserade petroleumgaser (kp-gas, gasol) betraktas såsom eldfarlig olja av första klass. Gaserna butan och propan har därmed hänförs till oljeförordningens varuområde. 1949 års kungörelse med tilläggsbestämmelser avser dessa gaser.

Utfärdandet år 1957 av förordning om oljelagring m. m. och vissa författningar i anslutning därtill (SFS 1957: 343—346) föranledde ändringar i oljeförordningen (SFS 1958: 46). Syftet med dessa ändringar var att — i avbidan på en ny författning — underlätta den utbyggnad av landets oljelagringsanordningar, varom stadgades i 1957 års lagstiftning.

Oljeförordningens varuområde anges genom en uppräknings i författningens inledande paragraf av de varor som skall hänföras till eldfarliga oljor. Till vida övervägande del utgöres dessa varor av petroleumprodukter. Sprit och andra eldfarliga vätskor, vilka är »till alla delar blandbara» med vatten, faller utanför förordningens varuområde.

1921 års oljeförordning är en säkerhetslagstiftning. Den kan sägas komplettera brandlagstiftningen med specialstadganden, avsedda att motverka den särskilda brandfara som förekomsten av brandfarliga oljor och befattningen därmed för med sig. I författningen togs därjämte viss hänsyn till att de däri avsedda varorna kan förorsaka andra skadeverkningar än brand, främst vattenförorening.

Förutom inledande kapitel med bestämmelser om tillämplighetsområde m. m. innehåller förordningen i särskilda kapitel bestämmelser om tillverkning och bearbetning, innehav och förvaring, handelsanmälan och transport samt ansvarsbestämmelser m. m.

Tillämningsområdet har begränsats genom undantagsbestämmelser av skilda slag. Sålunda faller innehav, förvaring och transport av olja för statens räkning ej under förordningen. I fråga om vissa transporter till sjöss

och med järnväg har internationella fördrag eller därpå grundade regler ersatt förordningens stadganden.

Oljeförordningen innehåller ett stort antal detaljbestämmelser rörande vad som skall iakttas vid olika slag av befattning med eldfarliga oljor. Kommerskollegium har utfärdat åtskilliga anvisningar beträffande förordningens tillämpning.

För sådana fall då befattningen med eldfarlig olja avser särskilt stor mängd, t. ex. förvaring »i upplag», eller eljest är förbunden med påtaglig risk, såsom vid fabriksmässig tillverkning eller bearbetning, stadgas plikt att söka myndighets tillstånd. Tillståndsprovning verkställs av länsstyrelsen i ärenden av större vikt och av polismyndigheten i övriga ärenden. Såsom en särskild form av tillstånd infördes genom 1958 års ändringar i oljeförordningen länsstyrelses fastställande av anläggningsplan för visst område, där ett eller flera upplag av eldfarlig olja skall inrättas. Innehörden av sådant tillstånd är, att tillståndshavaren inom ramen för den fastställda planen kan uppföra cisterner och använda dem för förvaring av eldfarliga oljor utan att begära ytterligare tillstånd.

Viss befattning med eldfarliga oljor — t. ex. handel därmed — förutsätter enligt oljeförordningen anmälan till polismyndigheten.

Länsstyrelsen har befogenhet att medgiva undantag från bestämmelse i förordningen och att jämka på villkor i tillståndsresolution. I allmänhet skall länsstyrelsen därvid inhämta yttrande från sprängämnesinspektionen. I vissa fall kan inspektionen meddela undantag från eljest gällande säkerhetsföreskrifter.

Förslaget. Kommerskollegiets nu framlagda förslag till förordning innehåller i särskilda avsnitt bestämmelser som anger de varuslag varpå lagstiftningen är tillämplig och dess tillämpningsområde i övrigt, de administrativa förfaranden som lagstiftningen förutsätter och vilka myndigheter som skall handha uppkommande frågor och ärenden. Därjämte innehåller förordningen huvudstadganden för olika slags befattning med brandfarliga varor — förvaring, tillverkning och annan hantering, transport samt försäljning. Slutligen ingår ordningsföreskrifter, ansvarsbestämmelser m. m. samt övergångsbestämmelser. Dispositionen överensstämmer i sina grunddrag med den gällande oljeförordningens. Författningstexten har emellertid fullständigt omarbetats både i sakligt och formellt hänseende. — Kommerskollegium har antagit, att riksdagens yttrande skulle komma att inhämtas, innan blivande förordning om brandfarliga varor utfärdades. En dylik förordning syntes nämligen i fråga om betydelse och innehåll vara att jämföras med förordningen om explosiva varor och andra författningar, vilka underställts riksdagen.

Genom att benämna författningen »Förordning om brandfarliga varor» har uppnåtts en terminologisk likhet med förordningen om explosiva varor. Denna kan sägas vara en parallellförfattning. Uttrycket brandfarliga varor ger vidare möjlighet att, såsom avsetts, utvidga det av lagstiftningen

omfattade varuområdet. Ordet »brandfarlig» har, i enlighet med numera gängse språkbruk, fått ersätta ordet »eldfarlig».

Författningen har karaktär av ramförordning. En tillämpningskungörelse skall utfärdas av kommerskollegium att börja gälla samtidigt som förordningen är avsedd att träda i kraft. Samråd om innehållet i tillämpningskungörelsen skall ske med vederbörande myndigheter och enskilda intressenter.

Gränsen mellan förordningen och tillämpningskungörelsen har i förslaget dragits så, att bestämmelser av utpräglad teknisk natur i allmänhet uteslutits ur förordningen för att upptagas i kungörelsen. Undantag har gjorts endast för ett fåtal sådana bestämmelser, vilka ansetts vara av central betydelse och därför infogats i förordningen. Detaljregleringen skall således ankomma på kommerskollegium. Genom sina föreskrifter samt genom kompletterande anvisningar skall ämbetsverket sörja för en ändamålsenlig tillämpning av förordningen och för erforderlig anpassning till den ständigt fortgående utvecklingen på området.

Det framlagda förslaget bygger på grundsatsen att icke blott intresset av skydd mot brandfara utan även intressen av andra slag, bland dem särskilt vattenvårdsintresset, skall beaktas och vägas mot varandra vid prövning av uppkommande frågor. De stadganden av teknisk natur, som förslaget innehåller, är emellertid utformade med tanke väsentligen på intresset av skydd mot brandfara. Lagstiftningen har således samma huvudsyfte som gällande förordning om eldfarliga oljor. Tekniska stadganden, som avser att mera omedelbart tillgodose vattenvårdens intressen, har ansetts ha sin plats i speciallagstiftning med ändamål att förebygga vattenföroreningar. Vid utformningen av de tekniska stadgandena i förordningen har kollegium emellertid sökt tillmötesgå vattenvården och andra liknande intressen genom att avfatta stadgandena så att de skall kunna samordnas med tekniska stadganden i andra författningar, vilka syftar till att tillvarata dessa intressen.

Samordningen av det allmänna intresset att motverka skador till följd av ifrågavarande varors brandfarlighet med övriga allmänna intressen såsom arbetarskydd, vattenvård, naturskydd, hälsovård, byggnadsplanering, försvar o. s. v. skall enligt förslaget åstadkommas genom en organiserad samverkan mellan de myndigheter, på vilka förordningens tillämpning i första hand skall ankomma, samt de myndigheter, vilka företräder övriga allmänna intressen. Samverkan förutsättes i princip skola äga rum så snart en fråga uppkommer, vilken berör flera myndigheters verksamhetsområden. Därvid har särskilt utfärdandet av tillämpningsföreskrifter och prövningen av tillståndsärenden skjutits i förgrunden.

Det varuområde, för vilket den föreslagna förordningen skall gälla, är vidare än varuområdet enligt gällande oljeförordning. Varor i alla aggregationsformer skall kunna ingå. Den omständigheten att brännbar vätska — sprit, aceton — är »till alla delar blandbar» med vatten skall icke utesluta den från tillämpning av förordningens bestämmelser.

Vad angår tillämpningsområdet i övrigt gäller den skillnaden från oljeförordningen att förslagens bestämmelser i princip skall vara tillämpliga på statens befattning med brandfarliga varor. Undantag göres dock för försvaret. Vissa andra allmänna undantag skall också gälla, bl. a. för transporter på järnväg samt med fartyg och luftfartyg.

Förslagens utgångspunkt är att all befattning med brandfarliga varor skall ske med iakttagande av den försiktighet, som till förebyggande av skada betingas av omständigheterna, samt vidare att anordning för förvaring, hantering, transport eller försäljning av brandfarlig vara skall vara utförd på ett ändamålsenligt och betryggande sätt. Stadganden härom kompletteras med säkerhetsföreskrifter av olika slag, meddelade i själva förordningen eller med stöd av denna i föreskrifter utfärdade av kommerskollegium. Överträdelse av säkerhetsföreskrift ävensom oaktsamhet utan överträdelse av särskild föreskrift kan föranleda straff enligt förslagens ansvarsbestämmelser. Viss skärpning har genomförts så att överträdelse av bestämmelse, som är upptagen i förordningen, skall kunna föranleda fängelse, då omständigheterna är försvärande.

I förordningen har upptagits en allmän regel för myndigheternas avvägning av kravet på säkerhetsåtgärder. Enligt denna regel skall ifrågasatt åtgärd icke vara mer betungande än som är skäligt i förhållande till syftet med åtgärden.

I särskilt angivna fall uppställer förslaget krav på tillstånd av myndighet eller anmälan till myndighet. Därutinnan skiljer sig förslaget icke i och för sig från gällande författning. Vissa nyheter förordas däremot i fråga om bestämningen av de fall, då skyldighet att söka tillstånd skall föreligga. En betydelsefull ändring är att byggnadsnämnden — utom i ett fall — skall vara tillståndsbeviljande myndighet i stället för länsstyrelsen eller polismyndigheten. En annan viktig ändring är att anmälan skall mottagas av brandchefen i stället för av polismyndigheten.

Oljeförordningens stadgande om tillstånd i form av fastställelse å anläggningsplan har ersatts med stadgande rörande områdestillstånd. Sådant tillstånd avser rätt att inom upplagsområde förvara brandfarlig gas eller brandfarlig vätska i flera cisterner utan att närmare föreskrifter meddelas om cisternernas storlek och läge. Förutsättning är att förvaringen sker i enlighet med en allmän planering av områdets utnyttjande för ändamålet.

En nyhet är att byggnadsnämnden på begäran skall kunna lämna förhandsbesked, huruvida visst område är lämpligt för förvaring av större mängder brandfarlig gas eller brandfarlig vätska.

Enligt förslaget skall myndighet kunna ingripa för att trygga allmänheten mot risker av befattningen med brandfarliga varor även genom påbud att vissa anordningar skall vara utförda enligt meddelade föreskrifter. Är fråga om anordning, vars användning kan medföra särskilt påtagliga risker, äger kommerskollegium förordna om obligatoriskt godkännande, d. v. s. att anordningen måste vara av myndighet godkänd innan den får saluhållas, försäljas eller nyttjas.

Godkännandet skall enligt förslaget i allmänhet ha formen av typgod-

kännande. Även då tvång att söka godkännande ej föreligger, skall typgodkännande på begäran av företagare eller annan kunna meddelas.

Tämligen ingående regler gives i förslaget om förfarandet inför byggnadsnämnden. Dessa regler ansluter till och kompletterar de bestämmelser som gäller för nämndens handläggning av byggnadsärenden. Sistnämnda bestämmelser skall således tillämpas, såvida icke reglerna i den föreslagna förordningen föranleder annat.

Förordningen föreslås träda i kraft den 1 januari 1962. Vissa övergångsbestämmelser har upptagits i förslaget.

Remissyttrandena. Kommerskollegiets förslag till förordning om brandfarliga varor har i princip tillstyrkts eller lämnats utan erinran av remissinstanserna med blott ett par undantag. I flera yttranden understrykes betydelsen av att förslaget blir genomfört. Sålunda förklarar sig *vattenvårdskommittén* hälsa förslaget med tillfredsställelse. *Statens brandinspektion* anser förslaget såväl i sakligt som i formellt avseende vara i sådant skick, att det bör vara väl ägnat att ligga till grund för lagstiftning. *Svenska brandskyddsföreningen* och *Svenska brandkårernas riksförbund* uttalar att förslaget, efter komplettering med såvitt möjligt fullständiga och lätt-tillgängliga tillämpningsföreskrifter, i huvudsak torde vara ägnat att undanröja den osäkerhet som sedan länge rått genom avsaknaden av klara direktiv på förevarande område. *Arbeterskyddsstyrelsen* har funnit förslaget väl avvägt och uppställt på ett överskådligt sätt. *Svenska stadsförbundet* och *Svenska hamnförbundet* har uttryckt tillfredsställelse över att kritik, som framförts mot tidigare förslag, blivit beaktad. *Stockholms handelskammare* tillägger förslaget åtskilliga förtjänster och framhåller särskilt att det i formellt avseende har fördelen att författningstexten är klar och lättläst. Positiva omdömen av liknande slag har även framförts av bland andra *länsstyrelserna i Stockholms, Uppsala, Malmöhus och Örebro län*, *Svenska petroleuminstitutet*, *Svenska gasverksföreningen*, *Sveriges bensinhandlares riksförbund*, *Svenska tarifföreningen*, *handelskammaren i Gävle*, *Östergötlands och Södermanlands handelskammare*, *brandcheferna i Göteborg* och i *Norrköping* samt *fyra länsbrandinspektörer*.

Kritiska synpunkter mot förslaget har framförts, särskilt med anledning av att det icke innehåller utformat förslag till kungörelse med tillämpningsföreskrifter. *Sveriges färghandlares riksförbund* och *Sveriges färgfabrikanters förening* avstyrker i sitt gemensamma yttrande, till vilket *Sveriges köpmannaförbund* anslutit sig, att förslaget till förordning antages innan tillämpningsföreskrifter utarbetats och yttrande över dessa inhämtats. *Länsstyrelsen i Göteborgs och Bohus län*, som är allmänt kritisk till förslaget och delvis avstyrkt det, beklagar att förslag till tillämpningsföreskrifter icke föreligger. Länsstyrelsen uttalar vidare om det utkast till föreskrifter i visst hänseende, som bilagts kommerskollegiets betänkande, att det icke kan betecknas såsom överskådligt och lättillgängligt. *Handelskammaren i Göteborg* intager en liknande ståndpunkt.

Avsaknaden av tillämpningsföreskrifter påtalas vidare, med större eller

mindre skärpa, av vissa till förslaget i och för sig positivt inställda instanser. *Sveriges kemiska industrikontor, Svenska hamnförbundet, länsstyrelserna i Jönköpings, Malmöhus och Hallands län, Stockholms stadskollegium, handelskammaren i Gävle och länsbrandinspektören i Västernorrlands län* har sålunda funnit det vara en brist att förslag till tillämpningsföreskrifter ej framlagts. Några av dem har påpekat, att ett ställningstagande till den föreslagna förordningen därigenom försvåras. *Stockholms handelskammare* har framhållit att den, trots önskvärdheten av att tillämpningsföreskrifter funnits utformade samtidigt som förordningen, icke har någon erinran mot att föreskrifterna färdigställs i efterhand, eftersom kollegium dels i alla väsentliga hänseenden redogjort för den sakliga innebörden av den blivande tillämpningskungörelsen, dels uttalat sin avsikt att utfärda kungörelsen först sedan samråd ägt rum med vederbörande myndigheter och enskilda intressenter. *Brandchefen i Göteborg* har anfört liknande synpunkter. *Ett stort antal remissinstanser*, som godtagit att utformat förslag till tillämpningskungörelse ej upptagits i det framlagda betänkandet, har framhållit betydelsen av att en sådan kungörelse snarast utarbetas och att så sker i samråd med vederbörande och även i övrigt i den ordning kommerskollegium angivit.

Förslagets allmänna uppläggning av lagstiftningen såsom en ramförordning vilken skall kompletteras genom detaljreglering i form av tillämpningsföreskrifter har eljest i princip godtagits eller lämnats utan erinran av samtliga remissinstanser, inbegripet dem vilka kritiserat att förslag till tillämpningsföreskrifter ej utarbetats.

Den föreslagna lagstiftningens karaktär av säkerhetslagstiftning med huvudsakligt syfte att motverka brandfara men med utrymme för beaktande av speciallagstiftning till skydd för andra allmänna intressen har i allmänhet godtagits. Vissa erinringar har emellertid framställts.

Sveriges färghandlares riksförbund och *Sveriges färgfabrikanters förening* har i sitt gemensamma yttrande uttalat, att den av kommerskollegium föreslagna samordningen av skilda allmänna intressen genom samråd mellan olika administrerande myndigheter kan ifrågasättas. De två remissinstanserna vill i stället samordna själva lagstiftningen. De förordar, att problemet om en dylik samordning skall upptagas vid en allmän översyn av hithörande lagstiftning, bl. a. giftlagstiftning, arbetarskyddslagstiftning och brandlagstiftning. Betydande förenklingar skulle enligt de två remissinstansernas mening jämväl vara att vinna, därest samtliga i skilda författningar förekommande föreskrifter om varningsmärkning med hänsyn till olika riskmoment, såsom brandfara, förgiftning och annan hälsofara, samlades i en särskild påskriftsförfattning. Även *handelskammaren i Göteborg* har ifrågasatt en allmän översyn av ifrågakommande lagbestämmelser inom den lagstiftning som reglerar arbetarskydd, vattenskydd, skydd mot förgiftning o. s. v.

Byggnadsstyrelsen har funnit förslaget till förordning förenligt med gällande bestämmelser på byggnadslagstiftningens område. *Arbetarskyddssty-*

relsen har framhållit bl. a., att vid tillämpningen av stadgande i 11 § arbetarskyddslagen rörande åtgärder till skydd mot att arbetare skadas genom eldfarliga ämnen bestämmelserna i gällande oljeförordning eller föreskrifter som utfärdats med stöd därav fått tjäna till ledning även när det gäller tillgodose arbetarskyddssynpunkter. Detta förhållande torde även framdeles i huvudsak komma att bestå. Styrelsen har jämväl berört vissa andra konkurrensfrågor samt betonat vikten av att vid tillämpningen av arbetarskyddslagen och den föreslagna förordningen ett fortlöpande samarbete upprätthålles mellan kommerskollegium och arbetarskyddsstyrelsen.

I fråga om v a t t e n v å r d e n har *vattenvårdskommittén*, *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *fyra distriktsingenjörer för vatten och avlopp*, *överståthållarämbetet*, *länsstyrelserna i Stockholms och Jämtlands län* samt *Svenska kommunaltekniska föreningen* gjort uttalanden, enligt vilka vattenvårdsintresset i och för sig blivit tillfredsställande beaktat i förslaget.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har, med åberopande av *distriktsingenjören i samma län*, yrkat att den föreslagna förordningen i sin text skall redovisa att den är avsedd att tjäna vattenvårdsintresset. En sådan ändring ifrågasattes även av *Svenska kommunaltekniska föreningen*. Sistnämnda remissinstans understryker samtidigt, att det knappast torde vara praktiskt möjligt att helt förena brandskyddets och vattenskyddets intressen i samma författning. I så fall skulle för övrigt bestämmelserna däri lämpligen utsträckas att gälla även vissa andra ur vattenföreningssynpunkt farliga vätskor.

Medicinalstyrelsen anser, att begränsningen i lagstiftningens syfte är en påtaglig brist som icke kan täckas genom hänvisningen till speciallagstiftning för tillgodoseende av vattenvården och andra allmänna intressen. Förslaget har sålunda helt förbigått det riskmoment som luftföreningarna utgör, trots att det är av stor vikt att dessa beaktas även då de icke innebär en akut brandfara. Det måste enligt styrelsens mening anses vara en påtaglig olägenhet för de myndigheter, som sysslar med hithörande frågor, att föreskrifterna blir splittrade på flera specialförfattningar. Även *statens vatteninspektion* har uttalat att en sådan splittring bör undvikas.

Vattenvårdskommittén, *väg- och vattenbyggnadsstyrelsen*, *länsstyrelserna i Malmöhus och Hallands län*, *distriktsingenjören i Malmöhus län*, *Svenska kommunaltekniska föreningen* samt *Föreningen för vattenhygien* har funnit, att kommerskollegiets förslag i viss mån strider mot vad vattenvårdskommittén förordat i sitt betänkande »Skydd för vattenförsörjningen» (SOU 1960: 38) och att ett klarläggande är påkallat. Enligt kollegiets betänkande skall vattenvårdsintresset vid befattning med brandfarliga varor tillgodoses genom speciallagstiftning för vattenvård. Enligt *vattenvårdskommittén* måste även vattenvården beaktas vid utformningen av de nya bestämmelserna om brandfarliga varor. Vattenvårdskommittén har härom anfört.

Vid de samråd som ägt rum mellan kommerskollegium och vattenvårdskommittén har enighet syns råda om att vattenvårdsintresset skulle bli vederbörligen beaktat såväl i kommande allmänna anvisningar som vid bygg-

nadsnämndernas tillståndsprövning i konkreta fall och om att dubbelprövning (ur brandfarlighetssynpunkt och vattenfarlighetssynpunkt) borde undvikas. Emellertid förekommer i betänkandet om brandfarliga varor uttalanden, vari framhäves, att tekniska stadganden som avser att mera omedelbart tillgodose vattenvårdens intressen synes ha sin plats i speciallagstiftning med ändamål att förebygga vattenförorening (sid. 37), samt att förordningen om brandfarliga varor i princip icke bör innehålla andra stadganden av teknisk natur än sådana som direkt skall tillgodose intresset av skydd mot den brandfara som de i förordningen avsedda varorna medför (sid. 60). I anledning av dessa uttalanden vill vattenvårdskommittén betona, att de tekniska föreskrifterna mot oljors farlighet i skilda hänseenden synes böra så långt möjligt vara samlade på ett ställe. Endast i den mån det är oundgängligt bör det finnas särskilda bestämmelser om förvaring och handhavande av oljor för att förebygga vattenförorening.

Beträffande tiden för förordningens ikraftträdande har i yttrandet från *Stockholms stadskollegium* uttalats att fristen synes helt otillräcklig och bör ökas förslagsvis minst ett halvt år, vilket innebär att dagen för ikraftträdandet skulle framflyttas till den 1 juli 1962.

Vad remissyttrandena i övrigt innehåller rörande förslaget huvudfrågor och beträffande vissa av dess enskildheter kommer att redovisas i de följande avsnitten av denna framställning i den mån det synes erforderligt.

Departementschefen

Föredragande departementschefen, statsrådet Lange, anför i propositionen:

Sedan åtskillig tid har behov förelegat av en reviderad lagstiftning för de brandfarliga varorna. Gällande förordning om eldfarliga oljor utfärdades år 1921, d. v. s. för fyrtio år sedan. Den har visserligen ändrats vid några tillfällen, senast år 1958, och kompletterats genom tillämpningsföreskrifter och anvisningar. Likväl framstår den numera såsom klart föråldrad.

Under den tid som förflutit sedan oljeförordningens tillkomst har en mycket stark utveckling ägt rum inom oljeområdet. Oljornas ökade betydelse och den stegrade omfattning i vilken de förekommer framträder måhända tydligast av importsiffrorna. Dessa utvisar, att importen av mineralolja stigit från ca 150 000 ton, därav ca 50 000 ton bensin, år 1921 till ca 13 miljoner ton, därav ca 1,5 miljoner ton bensin, år 1960. Ökningen har varit särskilt stark under det senaste årtiondet. Till belysande härav kan jag nämna, att oljeimporten år 1950 uppgick till i runda tal 3,5 miljoner ton, därav 0,5 miljoner ton bensin.

Den utveckling som återspeglas i dessa siffror har tagit sig olika uttryck. Den har inneburit, att petroleumprodukter kommit att användas för skilda nya ändamål. En mängd nya produkter har tillkommit och tagits i bruk i hemmen och på arbetsplatserna. Den ökade förekomsten av oljor har medfört, att oljelagringen blivit en fråga av helt annan storleksordning och till stor del även av annat slag än vid den tid då oljeförordningen infördes.

Med oljelagringen sammanhängande problem har på senare tid kommit ytterligare i förgrunden. Till följd av oljeprodukternas stigande betydelse för

landets energiförsörjning genomfördes nämligen 1957 en lagstiftning, som innebar en utvidgning av skyldigheten att hålla olja i lager. I samband därmed vidtogs 1958 vissa ändringar i oljeförordningen. Den betydelsefullaste var att motorbrännoljor och eldningsoljor hänfördes till förordningens varuområde.

I samband med planerna på revision av oljeförordningen har fråga uppkommit om en utvidgning av området för denna lagstiftning till att omfatta brandfarliga varor av andra slag än de som där hänföres till oljor. En utvidgning har redan skett därhän att oljeförordningen omfattar gaserna propan och butan, såsom handelsvara betecknade gasol. En utvidgning till ytterligare brandfarliga varor, i första hand till brännbara gaser jämförbara med propan och butan samt till sprit och andra med vatten blandbara vätskor, har kommit att te sig naturlig.

Det förslag till förordning om brandfarliga varor, som nu föreligger, innebär en genomgripande omarbetning av gällande lagstiftning. Bland annat har varuområdet ändrats, behandlingen av tillståndsärenden överförs från länsstyrelse och polismyndighet till byggnadsnämnd samt en ordning för handläggningen av ärenden stadgats, som förutsätter en ganska vittgående samordning med annan lagstiftning och samverkan med andra myndigheter.

Vid remissbehandlingen har förslaget fått ett genomgående positivt mottagande. Huvudlinjerna i förslaget har tillstyrkts eller lämnats utan erinran av det vida övervägande antalet myndigheter och andra, vilka yttrat sig. Endast tre remissinstanser har helt avstyrkt att förslaget genomföres. I övrigt har de invändningar, som gjorts mot förslaget, i flertalet fall avsett enskildheter och ofta rört formella frågor eller bestämmelser av speciell eller teknisk natur. För egen del anser jag, i likhet med flertalet remissinstanser, att förslaget är väl ägnat att läggas till grund för lagstiftning.

Den nuvarande oljeförordningen är utfärdad utan riksdagens hörande. Med hänsyn till den numera i olika hänseenden väsentligt ökade betydelsen av förevarande lagstiftning anser jag, att riksdagen bör beredas tillfälle yttra sig över den föreslagna förordningen om brandfarliga varor. Närmast har jag ansett de bestämmelser i förslaget, som reglerar förordningens varuområde och tillämpningsområde, organisationen av tillämpningen, handläggningen av ärenden ävensom bestämmelser som uttrycker allmänna principer, innefatta huvudfrågor av beskaffenhet att föranleda riksdagens hörande. För sammanhangets skull avser jag emellertid att i denna framställning översiktligt redogöra även för avsnitt av författningen, som innehåller bestämmelser av speciell och teknisk natur. Det förutsättes, att förslagets detaljbestämmelser skall kunna kompletteras och ändras utan att först underställas riksdagen och att riksdagens yttrande skall behöva inhämtas endast då ändringen berör huvudfrågorna i författningen.

Ett antal remissinstanser har lagt i dagen tvekan rörande förslagets sakliga innebörd med anledning av att den föreslagna förordningen har karaktären av ramförordning, till vilken utarbetat förslag till kungörelse med tillämpningsföreskrifter av bindande natur att utfärdas av kommerskollegium

icke föreligger. Avsaknaden av förslag till kungörelse är också huvudorsaken till de tre avstyrkanden, som föreligger. Den tvekan, som ådagalagts i angivna hänseende, kan i och för sig vara naturlig. Förslagets motivering innehåller emellertid besked om de föreskrifter tillämpningskungörelsen i sina väsentliga delar avses skola innehålla. Dessa föreskrifters tilltänkta innehåll har icke givit anledning till allvarigare anmärkningar. Med hänsyn därtill anser jag, att förordningen bör kunna utfärdas utan avbidan på att tillämpningskungörelsen färdigställs. Det är emellertid angeläget att de föreskrifter som skall upptagas i kungörelsen föreligger utformade i huvudsaklig överensstämmelse med vad som förutskickats så snart ske kan. Kungörelsen torde böra begränsas till att omfatta mera centrala tekniska bestämmelser. Vad som därutöver erfordras av detaljbestämmelser synes kunna meddelas efter hand alltefter som behov yppar sig och lärer i allmänhet böra utfärdas såsom anvisningar. Arbetet med kungörelsen bör, såsom förutsatts, utföras i samverkan med myndigheter och enskilda, vilkas intressen beröres. Annat har i och för sig icke ifrågasatts än att kommerskollegium skall ha bemyndigande att utfärda tillämpningsföreskrifter. Jag anser det erforderligt att kommerskollegium har denna befogenhet. Den gränsdragning mellan förordning och föreskrifter som förslaget innebär, synes mig godtagbar. Enligt vad jag inhämtat från kommerskollegium kommer arbetet å tillämpningskungörelsen att bedrivas så att den skall kunna utfärdas under april eller senast maj 1962. Det kan även förväntas att man inom oljebranschen medverkar i arbetet med att sprida kännedom om de nya bestämmelserna.

Till sin allmänna uppläggning är förslaget en säkerhetslagstiftning. Det syftar enligt däri intagna grundstadganden till att motverka att befattningen med brandfarliga varor ger upphov till fara för skada genom brand och annorledes. De tekniska bestämmelserna avser brandfaran men har avfattats så, att de skall ge utrymme för hänsyn även till fara för skada av annat slag och åtgärder däremot. Främst avses därvid faran för vattenförorening. Hur sådana åtgärder skall utformas avgöres alltså icke i förordningen utan avsikten är, att innehållet i gällande speciallagstiftning eller i särskilda bestämmelser, som utfärdats under medverkan av myndighet med överinseende över ifrågavarande specialområde, skall vara vägledande därutinnan. Myndigheter, som företräder vattenvården och andra intressen, skall engageras i ärenden om brandfarliga varor och därvid genom samråd med den beslutande myndigheten erhålla tillfälle att inverka på ärendets bedömning. Den sålunda angivna uppläggnings av författningen har väsentligen verkställts efter mönster av de grundsatser, som låg till grund vid revisionen 1959 av byggnadslagstiftningen.

Mot förslagets uppläggning har några remissmyndigheter anmärkt, att den åsyftade samordningen bör åstadkommas genom en allmän översyn av i princip alla ifrågakommande lagbestämmelser; förslaget anses leda till splittring och icke till förenkling. Såvitt jag kan finna är förslaget emellertid icke ägnat att leda till splittring utöver den som är ofrånkomlig på grund av sakens beskaffenhet. Tvärtom ger det möjlighet för kommerskollegium

att som komplettering till förordningen om brandfarliga varor i samråd med vederbörande myndigheter utfärda för tillämpningen väsentliga, enhetliga bestämmelser. Kollegium kan därvid även, i den mån det påkallas av ett påtagligt behov, ta hänsyn till intressen som tidigare icke särskilt beaktats, t. ex. luftföroreningar. Den angivna ordningen har redan med nuvarande lagstiftning kommit att tillämpas enligt vad som framgår bl. a. av vad arbetarskyddsstyrelsen yttrat. Enligt min mening torde det besvärande problem, som ofrånkomligen uppkommer genom att ärenden om brandfarliga varor har anknytning till så många, av olikartad lagstiftning berörda områden, knappast med fördel kunna bemästras på annat sätt än det föreslagna eller i huvudsaklig överensstämmelse därmed. Tanken på en översyn av all ifrågakommande lagstiftning och sammanförande av alla tillämpliga bestämmelser i en författning torde icke vara genomförbar. Jag förordar därför att förslaget bibehålles vid den uppläggning det erhållit. Jag vill därvid framhålla vikten av att arbetet med tillämpningsbestämmelser bedrivs efter en väl genomtänkt plan och i fortlöpande samarbete med vederbörande myndigheter.

I detta sammanhang vill jag också taga upp de vid remissbehandlingen påtalade motstridiga uttalandena av vattenvårdskommittén och kommerskollegium. Kollegium har uttalat, att vattenvårdsintresset vid befattning med brandfarliga varor skall tillgodoses genom speciallagstiftning och icke genom bestämmelser i förordningen om brandfarliga varor medan kommittén i samma hänseende hänvisat till de nya bestämmelserna om brandfarliga varor. Motstridigheten mellan uttalandena torde emellertid vara skenbar. Frånvaron av speciallagstiftning skall nämligen icke medföra hinder att utfärda tillämpningsföreskrifter eller anvisningar med stöd av förordningen om brandfarliga varor jämväl för att tillgodose vattenvårdsintressen. Detta kan alltså ske i vanlig ordning under medverkan av vederbörande vattenvårdsmyndighet, som då har att hävda vattenvårdens intressen efter mera allmänna riktlinjer. Skulle speciallagstiftning sedermera utfärdas, lär det hinder därigenom ej uppkomma för att utfärda föreskrifter och anvisningar. Självfallet får dessa då icke utformas så att de kommer i strid med speciallagstiftningen.

Beträffande författningens allmänna syfte delar jag den mening därom på vilken förslaget är grundat. I de författningsbestämmelser, där syftet framkommer, bör det genomgående uttryckas så att »fara för skada genom brand och annorledes» skall motverkas.

Jag förordar, att dagen för den nya lagstiftningens ikraftträdande bestämmes till den 1 juli 1962.

Vissa huvudfrågor

Under ovanstående rubrik lämnas i propositionen en redogörelse för gällande lagstiftning, kommerskollegiets förslag och däröver avgivna remissyttranden. Utskottet torde få hänvisa till denna redogörelse. I anslutning till redogörelsen anför *föredragande departementschefen* under särskilda rubriker följande.

A. Tillämpningsområdet

Av den redogörelse jag lämnat för remissyttrandena rörande varuområdet torde framgå, att de föreslagna bestämmelserna därom vunnit stor anslutning. Blott ett mindre antal anmärkningar har framställts.

Ett par remissinstanser har önskat jämkningar i klassindelningen av brandfarliga vätskor. Jag anser, att dessa önskemål bör tillmötesgå endast såtillvida att gränsen mellan klass 2 b och klass 3 ändras från $+60,5^{\circ}$ C till $+60^{\circ}$ C. Den föreslagna indelningen synes mig eljest lämpligt utformad och väl avpassad för de förhållanden, som förordningen skall avse. Någon slutlig anpassning till internationella regler kan icke ske, eftersom inga vedertagna sådana finnes för närvarande. Skulle de inom Förenta Nationerna utarbetade rekommendationerna bli allmänt antagna, vilket ännu är ovisst, torde erforderlig anpassning utan större svårigheter kunna ske i efterhand.

De erinringar, som eljest framställts i fråga om varuområdet synes mig icke vara tillräckligt vägande att böra föranleda ändringar i de föreslagna bestämmelserna. Med anledning av vad Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen anfört, får jag framhålla att sprit i sådana koncentrationer att flampunkten ligger vid $+21^{\circ}$ C och därunder, enligt vad jag erfarit av sakkunniga på området, allmänt anses vara så brandfarlig, att den rätteligen bör föras till klass 1. Vid detta förhållande kan jag icke förorda någon allmän undantagsregel, enligt vilken sådan sprit skulle behandlas såsom vara av annan klass. Jag anser det emellertid angeläget, att vederbörande myndigheter vid tillämpningen av förordningen tager den hänsyn till de speciella egenskaperna hos sprit som kan väl förenas med lagstiftningens allmänna syfte att motverka skada genom brand och annorledes.

I huvudsaklig överensstämmelse med förslaget bör kommerskollegium vid tvekan rörande varuområdets avgränsning eller rätta klassificeringen av viss vara kunna meddela beslut i frågan. Skulle utvecklingen sedermera ge anledning till korrigerig av dylikt beslut bör det självfallet vara kommerskollegium obetaget att besluta härom.

Jag torde här få anmärka att det bör ankomma på Kungl. Maj:t att utan riksdagens hörande vidtaga ändringar i detaljregleringen av varuområdet, i den mån sådana ändringar framdeles visar sig erforderliga exempelvis på grund av internationella överenskommelser.

Förslaget om generellt undantag för försvaret har, liksom undantagsbestämmelserna för statliga myndigheter utanför försvaret, framkallat kritik från ganska många remissinstanser.

Kritiken har, såvitt den avser försvaret, inriktats på att det icke föreligger sådana skillnader i försvarets befattning med brandfarliga varor gentemot andras befattning med dylika varor att ett generellt undantag för försvaret kan anses sakligt berättigat. I den mån undantag är motive-
rade under fredstid bör de, enligt vad som vidare anförts, avse allenast fältmässig befattning och sådan befattning som av sekretesskäl bör undandragas insyn. Undantagen bör dessutom begränsas till att avse krigsmakten. Mot de av kommerskollegium föreslagna bestämmelserna har en remissinstans därjämte anmärkt, att de anknyter till äganderätten till brandfarliga varor och anläggningar i stället för till nyttjanderätten, vilken borde vara avgörande.

De sålunda anförda synpunkterna har enligt min mening fog för sig. Meddelade föreskrifter bör i största möjliga utsträckning gälla även för staten och dess myndigheter. Undantag bör allmänt sett begränsas till vad som framstår såsom nödvändigt. Med denna utgångspunkt anser jag mig icke kunna godtaga förslaget utformning i förevarande avseende. Till en början synes den generella undantagsbestämmelsen för försvaret böra ersättas med stadgande, avseende krigsmakten, enligt vilket undantag skall medgivas i den mån Kungl. Maj:t förordnar därom. Vidare bör enligt min mening för undantagsbestämmelsernas tillämpning på brandfarliga varor och anläggningar vara avgörande vem som förfogar över dem eller har dem i sin besittning, oavsett vem som har äganderätten.

Vad angår stadgandet att statlig myndighet skall vara fri från skyldighet att söka tillstånd, mot vilket stadgande erinran framställts av några remissinstanser, har jag ansett mig böra följa förslaget med hänsyn till att liknande undantag gäller enligt byggnadslagstiftningen och med beaktande jämväl av att därav icke skall följa undantag från skyldighet för myndigheten att efterkomma meddelade säkerhetsbestämmelser. Därjämte finner jag kommerskollegiets förslag att särbestämmelser i vissa fall skall kunna utfärdas av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet i samråd med kollegium vara att föredraga framför det av några remissinstanser framförda förslaget att särbestämmelser i dessa fall skulle utfärdas av kollegium på begäran av den ifrågakommande myndigheten.

I anledning av vad som vid remissbehandlingen yttrats beträffande sjukvårdsinrättningar och apotek finner jag anledning uttala, att särbestämmelser för dessa icke utan vidare bör medge inskränkningar i förhållande till vad som eljest är gängse i fråga om skyldighet att ingiva anmälan till brandchefen.

B. Grundsatser

Av de principer, som redovisas i detta avsnitt, är ingendera någon nyhet i förevarande lagstiftning. Det nya är väsentligen att grundsatserna upptagits såsom stadganden i författningen och att konsekvenserna av dem närmare utretts.

Grundsatsen att envar som tager befattning med brandfarlig vara därvid skall iakttaga den försiktighet, som till förekommande av skada på person och egendom betingas av omständigheterna, får anses inbegripen i gällande oljeförordning men har där icke kommit till uttryck i särskilt författningsrum. Då detta föreslås ske i förordningen om brandfarliga varor kan som förebild anföras, bl. a., att gällande brandlagstiftning upptager en bestämmelse av liknande slag, vilken föreslagits i oförändrat skick skola ingå i en ny brandlag vartill förslag nyligen framlagts. Den här föreslagna grundsatsen och dess upptagande i författningstexten har icke föranlett någon erinran vid remissbehandlingen. Jag ansluter mig till förslaget i denna del.

Även grundsatsen om sådan avvägning att åtgärd icke föreskrives, vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med åtgärden avsedda syftet, har förebild i brandlagstiftningen. Principen har där givits den mera kortfattade avfattningen att åtgärd kan föreskrivas, i den mån den ej medför oskäligen kostnad.

Jag anser det betydelsefullt att denna grundsats kommer till klart uttryck i förordningen om brandfarliga varor. Med anledning av vad som anförts vid remissbehandlingen synes böra uttalas, att intresset att bereda skydd mot fara för skada genom brand och annorledes skall komma i första hand vid den avvägning som skall ske. Avvägningen skall givetvis göras efter objektiva, allmängiltiga normer. Sådana omständigheter som att en viss företagare eller en grupp företagare har begränsade ekonomiska resurser får alltså icke föranleda eftergifter i gängse krav på säkerhetsåtgärder i fråga om sådan företagares anläggning eller anordningar.

Grundsatsen om samordning och samverkan är enligt min mening en avgörande förutsättning för att den föreslagna förordningen om brandfarliga varor skall kunna tillämpas på det sätt som är avsett. Detta har också betonats i åtskilliga remissvar.

Givet är att ett system, som förutsätter samordning och samverkan i betydande utsträckning, kan utsättas för påfrestningar genom meningsskiljaktigheter mellan deltagande myndigheter, genom extra tidsutdräkt och annat. Faran därför torde emellertid icke böra överdrivas. Intet har framkommit som tyder på annat än att de myndigheter som avses skola delta är beredda därtill. Ett betydande mått av samarbete torde under alla omständigheter komma att erfordras. Det förefaller då lämpligast att följa den väg kommerskollegium anvisat i förslaget eller således att slå fast principen om samarbete och inrätta tillämpningen av författningen därefter.

Jag ansluter mig till den i vattenvårdskommitténs remissyttrande utta-

lade uppfattningen att samråd skall vara obligatoriskt icke blott då kommerskollegium skall utfärda föreskrifter, som berör annan myndighets ämbetsområde, utan även då kollegium skall meddela anvisningar där så är fallet.

I vattenvårdskommitténs remissvar och i ett annat remissvar påpekas att på grund av vattenlagen eller hälsovårdsstadgan skyddsföreskrifter kan meddelas rörande befattningen med brandfarliga varor inom skyddsområde. Jag vill med anledning av detta påpekande framhålla att detta bör uppmärksammas vid kommerskollegiets arbete med att utforma detaljbestämmelser. Det bör vidare eftersträvas att skyddsföreskrifter av det angivna slaget i den mån det låter sig göra utformas så att de blir väl förenliga med vad som enligt förevarande lagstiftning skall gälla vid befattning med brandfarliga vara.

C. Organisationen

Den av kommerskollegium föreslagna organisationen skiljer sig från den befintliga i första hand därigenom att tillståndsärendena skall handläggas av byggnadsnämnd i stället för såsom hittills av länsstyrelse eller polismyndighet. I konsekvens därmed skall anmälningar mottagas av brandchef i stället för av polismyndighet. Av förändringarna i övrigt rör de måhända betydelsefullaste sprängämnesinspektionen. Denna förutsättes skola tillhandagå inte bara myndigheter utan även allmänheten med sin tekniska sakkunskap i form av råd och anvisningar. Verksamheten såsom rådgivande instans åt allmänheten skall dock komma i andra hand och begränsas efter förefintliga resurser. Inspektionen tillägges vidare författningsenlig rätt att meddela s. k. typgodkännanden. Ändringarna i dessa hänseenden betyder en utvidgning av inspektionens författningsmässiga befogenheter, så att dessa kommer att omfatta uppgifter, med vilka inspektionen i praktiken redan kommit att i någon mån befatta sig. Å andra sidan har också en ändring i motsatt riktning vidtagits såtillvida som inspektionen icke skall äga självständigt utfärda anvisningar av generell natur. Uppgiften därmed skall i princip helt ankomma på kommerskollegium. Inspektionen skall emellertid medverka vid upprättandet av generella anvisningar.

Den ställning såsom centralmyndighet, vilken enligt förslaget tillagts kommerskollegium, har av några företrädare för brandskyddet ansetts rätteligen böra tillkomma statens brandinspektion. Mot denna åsikt talar emellertid, att centralmyndigheten skall beakta så många andra intressen än brandskyddet ävensom svara för samordning mellan dessa och brandskyddet samt för samverkan mellan myndigheter och andra, vilka företräder de skilda intressena. För denna verksamhet är kommerskollegium, i vars organisation sprängämnesinspektionen med sin speciella sakkunskap på området ingår såsom lokalstat, ojämförligt bättre rustad än statens brandinspektion. Då i övrigt ingen erinran framförts mot förslaget och då

enligt min mening övervägande skäl talar för att kommerskollegium fungerar såsom centralmyndighet på förevarande område, förordar jag att detta ämbetsverk, liksom hittills, skall fylla denna funktion.

Vid remissbehandlingen har vissa önskemål framförts om jämkningar i den verksamhet och de uppgifter som enligt förslaget skall tillkomma kommerskollegium såsom central myndighet. Jag delar den i sådant sammanhang anförda uppfattningen, att meddelade föreskrifter och allmänna anvisningar skall publiceras i sådan ordning, att de kan beräknas bli lätt tillgängliga för alla därav berörda. Föreskrifter av särskild betydelse eller meddelanden därom kan införas i Svensk författningssamling. Det torde få ankomma på kommerskollegium att finna lämpliga former för publiceringen i övrigt.

Kommerskollegiets förhållande till tillståndsmyndigheterna har föranlett ett par erinringar. Jag instämmer med de remissinstanser, som anmärkt mot att kollegium enligt förslagets motivering skall kunna ingripa i tillståndsärenden på så sätt att kollegium anordnar överläggningar för att söka åvägabringa samförstånd mellan myndigheter och andra, då meningsskiljaktigheter uppkommit. Dylig medverkan från kommerskollegiets sida i ärende, som ankommer på tillståndsmyndighet, bör enligt min mening icke komma i fråga annat än efter hänvändelse från tillståndsmyndigheten.

Jag har övervägt den av ett par remissinstanser framförda tanken att i förordningen om brandfarliga varor upptaga bestämmelse om möjlighet för kommerskollegium att delegera den kollegium såsom centralmyndighet tillkommande befogenheten att för visst tillståndsärende ge dispens från bestämmelse om brandfarliga varor. Delegering skulle, efter förebild från byggnadsstadgan, kunna ske till viss byggnadsnämnd med erforderliga kvalifikationer.

En dylig möjlighet till delegering till länsstyrelserna eller en mera generell överflyttning av dispensbefogenheten till dessa skulle enligt min mening från vissa synpunkter vara lämplig. Bl. a. skulle därigenom uppnås, att länsstyrelserna skulle få närmare kontakt med frågor om brandfarliga varor. Olika kombinationer mellan de anförda möjligheterna till delegering och överflyttning skulle också kunna komma i fråga. Emellertid har jag funnit, att det för att åstadkomma enhetlighet i tillämpningen är önskvärt att dispensbefogenheten under någon tid efter den nya lagstiftningens ikraftträdande ligger hos centralmyndigheten ensam. Jag har därför icke ansett mig böra fråga förslaget i denna del.

I den del förslaget angår sprängämnesinspektionen har det uppkallat få invändningar.

Såsom en remissinstans framhållit föreligger en viss »dualism» mellan sprängämnesinspektionen och statens brandinspektion i så måtto att de två inspektionernas ämbetsområden griper i varandra. Förslaget är grundat på uppfattningen att sprängämnesinspektionen skall bestå med i stort sett oförändrad organisatorisk ställning. Jag ansluter mig till denna uppfattning. Jag vill emellertid samtidigt understryka, att jag finner det angeläget att

sprängämnesinspektionen håller en nära och fortlöpande kontakt med statens brandinspektion rörande frågor om brandfarliga varor.

Den tillsyn över befattningen med brandfarliga varor, som sprängämnesinspektionen skall utöva jämte brandcheferna bör, såsom en remissmyndighet anfört, i den mån det låter sig göra samordnas med brandchefernas uppgifter enligt brandlagstiftningen.

Valet av byggnadsnämnd såsom tillståndsmyndighet har motiverats bl. a. med att de ärenden om brandfarliga varor, som skall prövas av tillståndsmyndighet, i allmänhet har en nära anknytning till byggnadsärenden. Detta gäller särskilt ärenden rörande anläggning som förutom tillstånd erfordrar byggnadslov. Men även andra ärenden, inbegripet sådana som avser tillstånd till försäljning, innehåller så gott som alltid frågor angående byggande eller om iordningsställande i byggnad av anordningar av sådant slag, som uppmärksammats i byggnadslagstiftningen.

Ett övervägande flertal remissinstanser har lämnat förslaget utan erinran eller anslutit sig därtill. Några har gjort uttalanden, vari förslagets lämplighet framhålles och vari skälen för att anförtro byggnadsnämnden uppgiften som tillståndsmyndighet enligt förordningen om brandfarliga varor utvecklas. Sålunda har anförts, att byggnadsnämnderna numera i högre grad än tidigare är kommunernas centrala planmyndighet. De har större resurser än förr och är särskilt väl skickade för uppgiften att vara tillståndsmyndighet. Det har tillagts, att innehavet av uppgiften även kan vara förmånligt för nämnderna just i deras egenskap av planmyndighet. Vidare har framhållits, att reformen innebär en decentralisering och att den står i samklang med 1959 års ändringar i byggnadslagstiftningen. Några remissinstanser, vilka varit avvisande gentemot tidigare förslag om byggnadsnämnderna såsom tillståndsmyndighet, har ansett sig kunna godtaga förslaget i dess nuvarande utformning. På deras ställningstagande har även inverkat den utveckling mot förstärkning av byggnadsnämnderna, som pågått och som kan beräknas fortsätta genom den planerade reformen av kommunindelningen och tillskapandet av större kommunala enheter.

Kritik mot förslaget har också förekommit. Det har sålunda anmärkts, att avkopplandet av länsstyrelserna såsom tillståndsmyndighet har ofögenheter och att handläggningen i byggnadsnämnd av ärenden om brandfarliga varor kan komma att medföra oenhetlig rättstillämpning, ökad tidsutdräkt och andra nackdelar. I allmänhet har farhågor för byggnadsnämndernas lämplighet för uppgiften avsett nämnder i mindre kommuner. Stockholms stadskollegium har emellertid anfört, att Stockholms stad för närvarande saknar tillgång till personal med erforderlig utbildning och att förslaget även i andra hänseenden är mindre lämpat för förhållandena i Stockholm.

Anmärkningarna kan ha visst fog för sig. Länsstyrelserna torde emellertid, även om uppgiften såsom tillståndsmyndighet överföres till byggnadsnämnderna, komma att erhålla för sin verksamhet erforderlig kännedom om tillståndsärenden. Genom sin ställning såsom tillståndsmyndighet i and-

ra instans kommer de att ha inflytande över ärendenas avgörande. Något men för länsstyrelsernas verksamhet såsom planmyndighet torde förslaget därför icke behöva medföra.

Farhågorna i fråga om byggnadsnämnderna synes mig överdrivna. Vad gäller de mindre kommunerna har en förstärkning av byggnadsnämnderna skett i samband med genomförandet av 1959 års ändringar i byggnadslagstiftningen. Ytterligare förstärkningar torde kunna förväntas. Vad angår de största städerna kan det i och för sig tänkas att förslagets genomförande under en övergångstid kan komma att ställa särskilda krav på byggnadsnämnderna. Svårigheterna torde dock icke bli större än att de kunna bemästras.

Jag kan icke biträda den av några remissinstanser framförda tanken att vissa ärenden — utöver de i förslaget angivna angående rörledning — skulle upptagas av länsstyrelse i första instans eller obligatoriskt underställas länsstyrelse. Uppslaget att delegering av byggnadsnämnds befogenhet såsom tillståndsmyndighet skulle kunna ske till brandchef torde kunna tillämpas endast under förutsättning att brandchefen är ledamot av byggnadsnämnden.

På grund av vad jag här anfört, förordar jag kommerskollegiets förslag att byggnadsnämnd skall vara tillståndsmyndighet enligt förordningen om brandfarliga varor och att uppgiften skall ha den omfattning och utformning som angivits i förslaget.

Vad angår brandcheferna ansluter jag mig till förslaget i fråga om utformningen av deras ställning och uppgift i organisationen för tillämpning av förordningen om brandfarliga varor. Jag har nyss anfört, att tillsynsuppgifterna enligt denna förordning bör samordnas med brandchefernas uppgifter enligt brandlagstiftningen, i den mån detta låter sig göra. Bestämmelserna i förevarande förordning om brandchefernas uppgifter och ställning bör vara ett komplement till vad som stadgas i brandlagstiftningen.

I övrigt vill jag, i anledning av uttalanden vid remissbehandlingen, förklara såsom min uppfattning, att länsbrandinspektörernas sakkunskap bör utnyttjas i ärenden om brandfarliga varor, då skäl därtill finnes, samt att brandchef icke skall kräva säkerhetsåtgärder utöver vad som är uttryckligen föreskrivet eller eljest gängse utan att behov därav prövas föreligga på grund av särskilda omständigheter.

D. Handläggningen av ärenden

Förslagets grundsats om samverkan mellan myndigheter, vilkas intressen beröres av ärende om brandfarliga varor, har kommit att prägla bestämmelserna om förfarandet inför byggnadsnämnd. Grundsatsens tillämpning vid prövning av tillståndsärenden har berörts av åtskilliga remissinstanser. I övrigt har särskilt frågan om obligatorisk tidsbegränsning av tillståndstiden för underjordiska cisterner tilldragit sig uppmärksamhet vid remissbehandlingen.

Vad angår byggnadsnämnds samverkan med andra myndighe-

ter synes det vara av betydelse att den förenklade form för samråd, som kommerskollegium beskrivit i motiveringen till sitt förslag, kommer till användning där så kan ske. Därigenom kan i någon mån den relativa tidsutdräkt motverkas, som samverkan inte kan undgå att medföra. Vid bedömandet av tidsutdräkten måste dock hänsyn tagas till att samverkan skall möjliggöra samordnad behandling av ärende, som regelmässigt berör flera myndigheters ämbetsområde. En sådan behandling kan enligt min åsikt antagas i allmänhet vara till fördel för sökanden genom förbättrad möjlighet att komma fram till ett beslut av definitiv karaktär. Det är därmed ägnat att ge tidsvinst, om man ser till saken i sin helhet.

Prövningen enligt byggnadsstadgan och enligt förordningen om brandfarliga varor kan komma att delvis gripa i varandra. I princip skall förstnämnda prövning avse byggnadsföretags tillåtlighet ur planeringssynpunkt och skilda byggnadstekniska synpunkter, däribland brandfaresynpunkt, medan prövningen enligt förordningen om brandfarliga varor skall gälla, huruvida anläggningar och anordningar — som kan ha egenskapen av byggnader, tillhör till byggnader eller av lösa saker — är utförda i överensstämmelse med gällande bestämmelser enligt lagstiftningen om brandfarliga varor. Dessa bestämmelser kommer att avse även andra synpunkter än byggnadstekniska och torde i vissa hänseenden komma att gå längre i detalj än byggnadslagstiftningen och därpå grundade bestämmelser.

I den mån för viss anläggning kommer att erfordras såväl byggnadslov som tillstånd enligt förordningen om brandfarliga varor torde tillståndsprövningen i sistnämnda hänseende — som avses regelmässigt skola ske efter prövningen för byggnadslov — väsentligen komma att avse detaljer i utförandet ävensom fastställande av föreskrifter rörande sättet att utöva verksamheten vid anläggningen m. m. När tillståndsprövning ej föregåtts av prövning för byggnadslov, torde vissa moment av prövningen rörande anläggnings allmänna konstruktion, som eljest skulle verkställts vid prövning av frågan om byggnadslov, kunna komma att ingå i tillståndsprövningen. Några påtagliga olägenheter av att gränserna för prövningen i tillståndsärende kan variera något torde ej behöva uppstå, då båda slagen av prövning skall utföras av samma myndighet.

De erinringar vissa remissinstanser anfört mot utformningen i detalj av bestämmelserna om samrådet i tillståndsärenden har jag funnit berättigade såvitt angår, att polismyndighets hörande bör vara obligatoriskt i ärenden om bensinstations inrättande, att sprängämnesinspektionens hörande icke bör vara obligatoriskt annat än i ärenden av större betydelse samt att sprängämnesinspektionens skyldighet att samråda med statens brandinspektion bör vara tydligt fastslagen.

Jag utgår från att byggnadsstyrelsen i samråd med kommerskollegium kommer att utfärda anvisningar för byggnadsnämnderna hur samrådsförfarandet bör tillgå i skilda slag av ärenden. Dessa anvisningar bör innehålla uppgift å fall, då samråd utöver vad som är obligatoriskt lämpligen bör äga rum.

Begränsningen av tillståndsbeslutens giltighetstid till högst tio år för såvitt de avser underjordiska cisterner har föreslagits för att tillgodose vattenvårdens intressen; underjordiska cisterner anses medföra stora faror för grundvattenföroreningar. Begränsning kan ske även av tillståndstiden för andra anläggningar, om det skulle vara skäl därtill. Tioårstiden i fråga om underjordisk cistern är en maximitid. Tiden kan sättas kortare, om så skulle anses påkallat.

Mot förslaget om begränsning av tillståndstiden för underjordisk cistern har vid remissbehandlingen anmärkts, att det icke finnes någon tillförlitlig metod att kontrollera sådan cisterns skick, när den befinner sig under jorden. Därigenom skulle systemet med tidsbegränsning förfela sin verkan, eftersom det förutsätter att kontroll skall ske vid tidens utgång och att frågan om förlängd tid skall bero av hur kontrollen utfallit. Det borde av ekonomiska skäl icke komma i fråga att gräva upp cisternerna för kontroll.

Jag anser det sannolikt att man med nutida tekniska resurser inom en nära framtid kommer att förfoga över någon kontrollmetod, som kan anses fullt tillförlitlig och som står till buds för skälig kostnad. Tillsviare får den kontroll verkställas som är möjlig med tillgängliga resurser. Genom provtryckning, i förekommande fall kompletterad med andra prov och med beräkningar av skilda slag i anslutning därtill, torde i allmänhet med tillfredsställande säkerhet kunna avgöras om cistern är i skick att kunna godtagas för fortsatt användning. Uppgrävning bör icke komma i fråga annat än i särskilda undantagsfall.

Jag finner således icke skäl frångå förslaget utan ansluter mig därtill. Jag förutsätter, att bestämmelser om kontroll kommer att utfärdas genom kommerskollegiets försorg.

Frågan om beviljande av tillstånd för underjordiska cisterner, som tagits i bruk före den nya förordningens ikraftträdande, blir att bedöma med hänsyn till vad som kan utrönas om deras skick vid kontroll av det slag, jag nyss antytt. Jag anser det påkallat, att dessa cisterner bringas in under lagens tillämpning. Deras förekomst utan någon form av kontroll innebär uppenbarligen betydande risker för skada genom grundvattenförorening. Genom övergångsbestämmelser är sörjt för skälig tidsfrist i fråga om ingivandet av ansökningar. Enligt departementsförslaget har kommerskollegium tillagts möjlighet att beträffande särskilt slag av tidigare icke tillståndspliktig förvaring och annan verksamhet förordna om förlängning med högst fem år av den ordinarie, ettåriga tidsfristen. Sådant förordnande synes kunna komma i fråga t. ex. beträffande underjordiska cisterner av godkänd konstruktion, vilka vid förordningens ikraftträdande varit i bruk endast kortare tid.

I fråga om fullföljden i ärenden, som skall behandlas av tillståndsmyndighet, ansluter jag mig till förslaget. Frågan om ändring i regeringsrättslagen torde få anmälas i annat sammanhang.

Jag kan biträda medicinalstyrelsens hemställan att styrelsen, jämte statens brandinspektion, väg- och vattenbyggnadsstyrelsen, statens vattenin-

spektion samt sprängämnesinspektionen, skall tilläggas särskild klagerätt i ärenden om brandfarliga varor.

Statens vatteninspektion har i sitt remissvar förklarat sig godtaga att distriktsingenjörerna för vatten och avlopp skall äga företråda ytvattenskyddet i ärenden om brandfarliga varor, förutsatt att de instruktionsmässigt ålägges skyldighet att samråda med vatteninspektionen i dylika ärenden av principiell art eller eljest av större vikt. Jag har från väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i dess egenskap av chefsmyndighet för distriktsingenjörerna inhämtat att denna förutsättning kommer att föreligga.

I fråga om avsyning har jag, med anledning av vad som yttrats vid remissbehandlingen, i departementsförslaget låtit upptaga uttryckliga stadganden dels om att byggnadsnämnd vid avsyning skall äga anlita särskild sakkunnig, om hans närvaro finnes erforderlig, dels om att taxa för avgifter att i anledning av avsyning erläggas till byggnadsnämnden skall utfärdas av länsstyrelsen på begäran av kommunen.

Beträffande avgift för avsyning torde jag få tillägga, att sådan avgift med tillämpning i förekommande fall av utfärdad taxa i sin helhet bör fastställas av byggnadsnämnden. I avgiften skall inbegripas ersättning till samtliga deltagare i avsyningsförrättning i den mån särskild sådan ersättning skall utgå. Avgift skall erläggas av sökanden till förrättningen.

Ett antal remissinstanser har anmärkt, att anmälan till brandchefen bör ske innan anläggning eller anordning tages i bruk. Den föreslagna ordningen att anmälan skall ingivas senast vid sagda tidpunkt är enligt min mening fullt tillräcklig för att tillgodose anmälanens syfte, nämligen att underätta brandchefen om att viss verksamhet bedrivs. Jag har därför anslutit mig till förslaget.

E. Tekniska bestämmelser

Vid den allmänna överarbetning av kommerskollegiets författningsförslag, som jag låtit utföra, har åtskilliga ändringar vidtagits i de delar där de tekniska bestämmelserna är upptagna. Sålunda har i departementsförslaget bestämmelserna mera konsekvent och uttryckligt utformats efter förordningens syfte att tjäna till skydd mot fara för skada genom brand och anorledes. Därigenom torde jag ha tillgodosett de remissinstanser som framställt erinringar, att vissa bestämmelser avfattats med hänsyn endast till fara av visst slag. Likaså torde ändringarna vara ägnade att minska de farhågor, som yppats vid remissbehandlingen, att författningstexten icke skulle medge krav på hänsyn till vattenvården vid invallning och vattenavledning.

Jag har icke ansett det lämpligt att i författningen utsätta minsta skyddsavstånd eller säkerhetsavstånd. En regel därom skulle bli alltför stel och sannolikt ge upphov till ständiga ansökningar om dispens.

Det torde i nuvarande läge icke finnas tillräckliga skäl för att minska de krav, som enligt förordningen skall ställas på graden av invallning. Jag är därför icke beredd tillmötesgå de två remissinstanser, som framställt an-

språk på ändring därutinnan. I anledning av vad Aktiebolaget Vin- & Spritcentralen anfört må emellertid påpekas, att frågan om åtgärder för avledning och invallning beträffande cistern, innehållande sprit eller annan med vatten blandbar vätska, bör bedömas med hänsyn till vätskans särskilda egenskaper. Hänsyn bör sålunda tagas till att sprit utan fara för vattenförorening kan avledas till vattendrag. Vidare må framhållas, att kommerskollegiets befogenhet att meddela undantag från bestämmelse om brandfarliga varor kan tänkas komma till användning även i fråga om befintliga anläggningar, därest skäl för undantag föreligger.

Ändringar i de här avsedda tekniska bestämmelserna torde vid behov framdeles böra vidtagas av Kungl. Maj:t ensam.

F. Typgodkännande och områdestillstånd

Vad angår typgodkännande biträder jag huvudlinjerna i kommerskollegiets förslag. Den typgodkännande verksamheten på förevarande område bör på lämpligt sätt samordnas med motsvarande verksamhet på angränsande områden såsom byggnadslagstiftningens. Jag vill därvidlag erinra om att enligt byggnadsstyrelsens anvisningar till byggnadsstadgan (BABS 1960) typgodkännande erfordras för vissa eldstäder m. m. I den typgodkännande verksamheten enligt BABS medverkar bl. a. statens provningsanstalt och statens hantverksinstitut. Enligt vad jag erfarit har även arbetarskyddsstyrelsen lämnat sådant godkännande vad beträffar stålbehållare för vissa brännbara gaser.

Områdestillstånd och förhandsbesked är bådadera av sådant slag att de skall tillkomma efter ansökan. Något utrymme för att byggnadsnämnden, såsom en remissinstans ifrågasatt, själv, utan att begäran framställts, skall ta initiativ till beslut om områdestillstånd eller förhandsbesked föreligger icke och synes ej vara påkallat. Initiativ från byggnadsnämnden kan däremot ifrågakomma vid planering enligt byggnadslagen.

I anledning av vad ett par remissinstanser anför rörande möjligheterna till gemensam planering och samordning i fråga om områden som disponeras av flera företag för gemensamt nyttjande torde jag få förklara, att områdestillstånd i princip endast bör meddelas sökande som förfogar över området. Annan torde icke kunna utnyttja tillstånd. Samordning i fall då flera förfogar över skilda delar av samma område torde kunna åstadkommas antingen genom att de gör samtidig ansökan eller genom att någon av dem begär förhandsbesked för hela området. I samband med behandlingen av fråga om områdestillstånd kan ett mera detaljerat fastställande ske av hur område skall utnyttjas än vid dessförinnan verkställd planering enligt byggnadslagen.

Beträffande förhandsbesked bör gälla att den som uppfyller i sådant besked meddelade villkor för områdestillstånd skall kunna påräkna sådant tillstånd efter ansökan därom om icke nya omständigheter tillkommit.

Det är önskvärt att förhandsbesked skall kunna lämnas inom kort tid. Detta torde också i åtskilliga fall kunna ske. Om beskedet kräver särskilda undersökningar och åtgärder lär tidsutdräkt emellertid icke kunna undvikas.

Utskottet

Genom propositionen har Kungl. Maj:t velat inhämta riksdagens yttrande över ett vid propositionen fogat förslag till förordning om brandfarliga varor. Den föreslagna förordningen skall ersätta gällande förordning den 7 oktober 1921 angående eldfarliga oljor, vilken utfärdats utan riksdagens hörande. Med hänsyn till den numera i olika avseenden väsentligt ökade betydelsen av förevarande lagstiftning har ansetts, att riksdagen nu bör beredas tillfälle att yttra sig, närmast över de bestämmelser i förslaget som reglerar den nya förordningens varuområde och tillämpningsområde, organisationen av tillämpningen och handläggningen av ärenden ävensom bestämmelser som uttrycker allmänna principer.

Förslaget innebär en genomgripande revision av gällande lagstiftning, be-tingad av utvecklingen. Den föreslagna lagstiftningen skall omfatta ett större varuområde än den gällande. Förordningen innehåller endast vissa rambestämmelser; detaljföreskrifter samt allmänna anvisningar skall utfärdas av kommerskollegium. Liksom enligt 1921 års förordning kräves i vissa fall tillstånd av myndighet eller anmälan till myndighet, när någon vill taga befattning med brandfarlig vara. Byggnadsnämnd, i stället för som nu länsstyrelse eller polismyndighet, skall i regel vara tillståndsmyndighet. Anmälan skall göras till brandchef i stället för till polismyndighet. Förslaget förutsätter att i ärenden angående brandfarliga varor hänsyn skall tagas även till annat än brandfaran, främst till faran för vattenföroreningar. Myndighet som svarar för tillämpningen av förordningen — kommerskollegium jämte sprängämnesinspektionen, byggnadsnämnd, brandchef — skall därför enligt förslaget samverka med andra myndigheter, vilkas ämbetsområden beröres, och söka samordna olika intressen som yppas. Den nya förordningen föreslås träda i kraft den 1 juli 1962.

I de i anledning av propositionen väckta motionerna har under hänvisning till att den nu föreslagna lagstiftningen konkurrerar med åtskillig annan säkerhets- eller skyddslagstiftning, såsom brandlagstiftning, arbetarskyddslagstiftning, hälsovårdslagstiftning, giftlagstiftning, föreslagits, att riksdagen skall hos Kungl. Maj:t hemställa om en översyn av ifrågavarande skyddslagstiftning och därmed sammanhängande lagstiftning i syfte att åstadkomma samordning, enhetlighet och förenkling såväl i fråga om lagstiftningens utformning som dess administration och tillämpning såvitt gäller varor, anordningar eller utrustning, varmed producenter, distributörer och allmänheten i övrigt har att taga befattning. Vidare har motionärerna ansett att riksdagen bör i sitt yttrande till Kungl. Maj:t hemställa att vid den nya för

ordningens slutliga utformning och utfärdande vissa av motionärerna framlagda detaljförslag måtte beaktas.

En mera detaljerad granskning hos riksdagen av den föreslagna lagstiftningen har icke avsetts i propositionen och skulle även stöta på avsevärda svårigheter vid det förhållande att tillämpningskungörelse ej föreligger. Vid sin bedömning av de huvudfrågor, som enligt propositionen närmast underställes riksdagen, har utskottet emellertid funnit sig kunna utgå från att vid tillämpningsföreskrifternas utarbetande väsentlig avvikelse ej kommer att ske från vad kommerskollegiets förslag i sådant hänseende innehåller. I den mån utskottet med anledning av motionerna eller eljest ingått på detaljspörsmål, har utskottet begagnat samma utgångspunkt.

De principer som följts vid förslaget allmänna uppläggning överensstämmer med grundsatserna för revisionen år 1959 av byggnadslagstiftningen. Utskottet delar departementschefens uppfattning att de besvärande problem, som ofrånkomligen uppkommer genom att ärenden om brandfarliga varor har anknytning till så många, av olikartad lagstiftning berörda områden, knappast med fördel kan bemästras på annat sätt än det föreslagna eller i huvudsaklig överensstämmelse därmed. Även om en översyn av ifrågavarande lagstiftning i och för sig synes önskvärd, anser utskottet, att den ej bör ske i förevarande sammanhang. Utskottet har således intet att erinra mot den föreslagna regleringens allmänna uppläggning.

Beträffande den nya förordningens varuområde och tillämpningsområde har utskottet intet att anmärka.

I fråga om organisationen av tillämpningen och handläggningen av ärenden enligt förordningen uppmärksammas främst att tillståndsärendena med få undantag överföres till handläggning hos byggnadsnämnderna samt att sprängämnesinspektionen anförtros nya, betydelsefulla uppgifter. Den ökade arbetsbörda för byggnadsnämnderna som ett genomförande av förslaget medför kan komma att på sina håll förorsaka vissa svårigheter. Utskottet anser liksom departementschefen, att svårigheterna torde bli av övergående natur och ej större än att de kan bemästras. De fördelar som vinnes genom att tillståndsärendenas handläggning decentraliseras och placeras hos kommunernas främsta planmyndigheter är enligt utskottets mening betydande. I vad angår sprängämnesinspektionen vill utskottet understryka vikten av att inspektionens personalresurser anpassas till de vidgade uppgifterna. Utskottet har i övrigt intet att anföra beträffande organisations- och handläggningsfrågorna.

De i den nya förordningen fastslagna grundsatserna för tillämpningen är enligt utskottets uppfattning riktiga och lämpligt uttryckta. Utskottet vill särskilt framhålla betydelsen av bestämmelsen i 6 § att åtgärd icke må föreskrivas vilken är mera betungande än som är skäligt med hänsyn till det med åtgärden avsedda syftet.

I de i ärendet väckta motionerna har anförts, att den tillämpningskungörelse som skall utfärdas av kommerskollegium kommer att innehålla en mycket väsentlig del av de nya bestämmelserna, samt i anledning härav

hävdats, att den föreslagna förordningen icke bör träda i kraft förrän tidigast ett halvt år efter det att kungörelsen blivit tillgänglig för allmänheten. Motionärerna har vidare framhållit, att de i förordningen intagna övergångsbestämmelserna är utformade i huvudsak med hänsyn till verksamhet, för vilken tillstånd eller anmälan erfordras, medan sådana bestämmelser torde erfordras även för att underlätta behövligen anpassning till nya bestämmelser rörande anordningars beskaffenhet. Enligt motionärernas uppfattning bör för nu avsedda fall bestämmelser om övergångstid och övergångsvillkor i övrigt införas i förordningen. Övergångsbestämmelserna i denna bör även, enligt vad i motionerna anföres, förtydligas, enär tolknings-svårigheter kan befaras uppkomma. Närmast torde härmed åsyftas osäkerhet vid bedömning av vilken rätt ett med stöd av den äldre förordningen meddelat tillstånd skall anses medföra under den nya förordningen.

I propositionen upplyses, att tillämpningskungörelse väntas kunna utfärdas under april eller senast maj 1962. Det hade otvivelaktigt underlättat övergången till den nya ordningen om tillämpningsföreskrifterna kunnat nå allmänheten längre tid före ikraftträdandet. Emellertid är den nu gällande förordningen starkt föråldrad, varför dess ersättande med en mera tidsenlig författning framstår som brådskande. Enligt utskottets mening bör dock tillämpningskungörelsen utfärdas minst en månad innan förordningen träder i kraft. För det fall att svårigheter att hålla denna minimetid skulle uppstå, vill utskottet därför uttala, att ett uppskov med lagstiftningens ikraftträdande fram till den 1 januari 1963 ej torde medföra allvarigare olägenhet.

I den mån som tillämpningsföreskrifterna kommer att innefatta skärpta krav på beskaffenheten av anordningar, som nyttjas vid befattning med brandfarliga varor, såsom t. ex. i minuthandeln förekommande emballage för brandfarliga vätskor, är det uppenbart att en anpassning ej kan ske omedelbart, varför övergångsbestämmelser erfordras. Emellertid torde det med hänsyn till de starkt skiftande fall, varom nu är fråga, ej vara möjligt att meddela sådana allmänt hållna övergångsbestämmelser som är lämpade att intagas i den föreslagna förordningen. Övergångsbestämmelserna torde i stället böra meddelas i tillämpningskungörelsen i samband med att nya krav på anordningar preciseras. Då en sådan ordning synes ha förutsatts vid utarbetandet av den nya lagstiftningen, har utskottet på förevarande punkt intet att erinra.

Med anledning av de farhågor för tolknings-svårigheter, som motionärerna framfört, får utskottet uttala att de föreslagna övergångsbestämmelserna synes väl avvägda och utformade för sitt ändamål. Utskottet vill i sammanhanget påpeka, att faran för rättsförlust till följd av de tolknings-svårigheter, som likväl må uppkomma, måste anses obetydlig. De föreslagna övergångsbestämmelserna är nämligen så utformade att tillståndshavare bör erhålla tillräckligt rådrum för att utverka den komplettering av äldre tillstånd, som till äventyrs visar sig behövligen.

Enligt den föreslagna förordningen skall för förvaring i förråd av brandfarlig vara i allmänhet krävas att anmälan sker till brandchefen. Kom-

merskollegium skall dock kunna förordna att anmälan beträffande visst slag av förråd ej är nödvändig. Vid kommerskollegiets förslag har fogats en bilaga med uppgifter, till större delen i tabellform, om hur kollegiet avser att draga gränsen mellan bl. a. förvaring som kräver anmälan och förvaring för vilken icke ställes sådant krav.

Motionärerna har ansett det böra övervägas, huruvida icke mera summariska regler, fastslagna i ramförordningen, vore att föredraga framför den av kommerskollegium föreslagna ordningen. De har därvid åberopat särskilt att förordningen berövar medborgarna deras hävdvunna rätt att ha enskilt förråd av brandfarliga varor för hushålls- och hantverksändamål m. m. Det är enligt motionärerna en otillräcklig gottgörelse härför att förordningen skapar förutsättningar för att den förlorade rätten genom ett administrativt beslut återskänkes i mer eller mindre beskuren form.

De bestämmelser i nu berört hänseende som upptagits i kommerskollegiets redogörelse för tillämnade föreskrifter är jämförelsevis komplicerade, vilket är en följd av att bestämmelserna reglerar förvaring av olika varor i olika lokaler och för olika ändamål. Såvitt utskottet kunnat utröna, innefattar bestämmelserna icke någon oskäligen eller besvärande inskränkning i rätten till enskilt förråd. Om regleringen, såsom motionärerna ifrågasatt, skulle utformas mera summariskt, måste det medföra att den av säkerhetsskäl gjordes mera restriktiv till men för det enskilda intresset. Att överföra kommerskollegiets detaljerade bestämmelser till författningstext, lämplig att införa i ramförordningen, torde ej låta sig göra utan att överskådligheten blir lidande. Om detaljbestämmelserna fastslogs i förordningen skulle detta sannolikt även i viss mån försvåra en smidig anpassning av ifrågasatt reglering till den fortgående utvecklingen på berörda områden av samhällslivet. Utskottet, som i enlighet med vad inledningsvis uttalats förutsätter att tillämpningsföreskrifterna kommer att i det väsentliga överensstämma med kommerskollegiets förslag, anser av nu anförda skäl att en ändring i den av motionärerna ifrågasatta riktningen ej bör vidtagas.

I oljeutredningens förslag till förordning om skydd mot brandfarliga vätskor m. m. ingick stadganden som för vissa fall möjliggjorde att företagares straffrättsliga ansvar för efterlevnaden av meddelade föreskrifter överfördes på en av kommerskollegium godkänd föreståndare. Motionärerna hävdar att starka billighetsskäl talar för en bestämmelse av sådan innebörd. Likaså talar enligt motionärernas uppfattning billighetsskäl för att den som mottager en brandfarlig vara, om vars beskaffenhet han saknar närmare kännedom och svårligen kan förvissa sig, icke skall drabbas av ansvar på den grund att den som till honom överlätit varan gjort sig skyldig till överträdelse av förordningen. Det synes tveksamt, anför motionärerna, om det föreslagna stadgandet om ansvarsfrihet vid ringa oaktsamhet i detta hänseende erbjuder den enskilde tillräckligt skydd.

I fråga om efterlevnaden av de viktigare bestämmelser som kommer att ingå i regleringen på förevarande område är det enligt utskottets mening nödvändigt att ansvar kan utkrävas av den eller dem som äga bestämmande-

rätten, inklusive den ekonomiska rådigheten, över den verksamhet som är i fråga. Ett överförande av ansvaret från företagaren på godkänd föreståndare kan därför ifrågakomma blott såvitt avser efterlevnaden av ordningsföreskrifter. Då en så begränsad möjlighet att överföra ansvaret knappast skulle få någon betydelse, är utskottet ej berett att tillstyrka en bestämmelse härom. Ej heller finner utskottet anledning föreslå en bestämmelse om utvidgad ansvarsfrihet för den som under av motionärerna angivna förutsättningar mottager brandfarlig vara. Vad motionärerna främst åsyftar torde vara sådana fall där en person i god tro mottager och hanterar en brandfarlig vätska, som försäkras tillhöra viss klass, men vid senare undersökning visar sig tillhöra farligare klass. Såvitt utskottet kunnat finna bör bestämmelsen om ansvarsfrihet vid ringa oaktsamhet medföra att alla ursäktliga fall av underlåtenhet att förvissa sig om varans beskaffenhet lämnas utan påföljd i straffrättsligt hänseende.

I motionerna anföres slutligen, att det i 15 § nya förordningen upptagna stadgadel om rätt för sprängämnesinspektionen att när helst den så påfordrar vinna tillträde till ställe eller utrymme, där brandfarlig vara förvaras m. m., så gott som undantagslöst torde kunna tillämpas på enskilda hushåll och därigenom innebär ett avsevärt intrång i enskild rätt. Motionärerna erinrar om att motsvarande bestämmelser i oljeförordningen gäller — förutom vissa fabriker — endast ställen, där enligt meddelat tillstånd eller skedd anmälan eldfarlig olja innehaves, samt att enligt nämnda förordning tillträde vinnes efter tillsägelse. Då några skäl för en så långt gående skärpning som det nya förslaget innebär icke har anförts, anser motionärerna, att nu gällande bestämmelse torde kunna bibehållas i sak oförändrad.

Med hänsyn till den nutida, omfattande användningen av brandfarliga varor jämväl i hushåll och mindre rörelser synes en sådan bestämmelse som upptagits i förslaget ej gärna kunna undvaras. Med anledning av motionerna i förevarande del vill utskottet därför allenast understryka att laglig förutsättning för utövning av inspektionens rätt att påfordra tillträde till bostad blott kan anses föreligga, då sådant tillträde är nödvändigt för att inspektionen skall kunna fullgöra sin tillsynsplikt.

Under hänvisning till det anförda får utskottet hemställa,
att riksdagen i anledning av förevarande proposition samt motionerna I: 691 och II: 825 måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t giva till känna vad utskottet anför.

Stockholm den 8 november 1961

På första lagutskottets vägnar:

INGRID GÄRDE WIDEMAR

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Branting, Ferdinand Nilsson, Nyström, Alexanderson, Erik Svedberg, Arvidson, Nyman och Fagerström;

från andra kammaren: fru Gärde Widemar, herr Landgren, fru Johansson, fru Boman, herrar Svensson i Vä, Ekström i Björkvik, fru Löfqvist och herr Keijer.